...ы ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 74 (8294)
МАРТЫН 28
ЧЕТВЕРГ
1957 он

Сэн 20 мүнгэн.

Эртын борнойлго эхилбэ

ЗЭДЭ: (Манай корреспондент). Аймагай колхозууд болон Боргойн совхоздо эртын борнойлго эхилбэ.

Боргойн үүлтэртэ хониной совхоз энэ жэлдэ трактор, машинануудаа саг соонь заһабарилжа дүүргээд, хабарай полевой хүдэлмэриие эхилбэ. Эндэ мартын 22-һоо эртын борнойлго захалаа. Мүнөө совхозой гурбан фермын тракторна бригаданууд борнойлго хэжэ байнхай. Һүүлэй мэдээгээр эндэ нэгэ мянган гектар пар борнойлогдобо. Борнойлго гол түлэб хүндэ хүрьһэтэй газарта хахад үдэрһөө хойшо, һайнаар гэдэһэн наруули газарта хэгдэнэ.

Мүн Цагаан-Усанай МТС-эй тракторна бригаданууд борнойлго хэнэ. Нүхэр Греховэй тракторна бригада «Коммунизм» колхоздо 500 гектар пар борнойлоо. Нүхэд Доржиевай, Норбоевой, Базаржаповай тракторна бригаданууд тус бүридөө 400 гектар борнойлоод байна.

Мүнөө үедэ Цагаан-Усанай МТС-эй бүхы тракторна бригаданууд байра дээрээ гараад, хабарай полевой хүдэлмэриие эхилхээр зэһээд байна.

Партиин гэшүүнэй хүндэтэ нэрэзэргэ

...анай Коммунистическэ парти хадаа ...нгөө үзэл сурталда — марксизм-...измдэ үнэн байдаг, арадтаа алба ...хэрэгтэ, коммунизм байгуулгын ...туһада бүхы хүсэ шадалаа зорюул..., нэгэн адли үзэл бодолтойгоор, нэгэ ...лтэйгээр тэмсэгшэдэй дайшалхы ...иүн. Партиин гэшүүд ехэ эрхэтэй, ...уялгатай юм. Партиингаа нэгэдэлые ...нэй хүсэ, шадалай гол шухала зүйл ...он бүхы хэмжээгээр сахихыень, ...йна шиидхэбэринүүдые дүүргэхын ...өө эдэбхитэйгээр тэмсэдэг байхыень ...нист бүхэнһөө КПСС-эй Устав ..., Коммунист бүхэн ажал хүдэлмэ...рээ жэшээ харуулха, олониитэтэй ...оо барисаагаа үдэр бүри бэхижүүл... партийна болон гүрэнэй журамые ...наар сахиха, партиин үмэнэ үнэн ... байха уялгатай. Коммунистическэ ...иин гэшүүнэй нэрэзэргэ «хүндэтэй, ...хүндэтэй байха ёһотой» гэжэ В. И. ...ин хэлэдэг һэн.

Коммунистнууд партиин, арадай үмэ... дүүргэхэ ёһотой уялгаяа һайтар мэ...ээд, партийнабшэ хүнүүдые дахуу... ябажа, ажахын ба культурна бай...уулалтын бүхы һалбаринуудта өөһэ...төө түрүү үүргые нэрэтэй түрэтэй... дүүргэдэг байна. Коммунистнууд ...мышленна үйлэдбэринүүдтэ ба пред...тинууд дээрэ, колхозууд, МТС-... болон совхозуудта шэн зоригтой... ажаллана, гүрэнэй түсэбүүд, даал...ринуудые болзорһоонь урид дүүр...ын түлөө, ажалай бүтээсые таһалга...гүй дээшэлүүлхын түлөө, техниче... дэбжэлтэ туйлахын түлөө тэмсэл...эй түрүүшын зэргэдэ дабшана. ...уехэ Октябриин 40 жэлэй ойн хүн...лдэ зорюулагдаһан социалистиче... мүрысөөнэй орон дотор улам улам ...дэн дэлгэржэ байһан мүнөө үедэ ...мунистнууднай олониитые элсүүлэн ...саагша дайшалхы эмхидхэлшэд бо..., арад зоной үүсхэлһээ эхитэй бү...шэнэ, түрүү юумые дэмжэнэ.

КПСС-эй XX съездын, Центральна ...итедэй Пленумүүдэй шиидхэбэри...дые бодото дээрэнь бэелүүлхын ту... коммунистнуудай түрүү үүргые ... ехэ болгохо, манай байгуулалтын ...ашагүй зорилгонуудта бүхы ажал...улгаяа зорюулха шухала. Коммуу... бүхэн партиин эрилтэнүүдтэ ха...сажа шадахаар байхын тулада даа... хэрэгтэй партийна ёһоор, гүрэн ту... бодолтойгоор хандаха, бүхы юумэн...ходоо гол ёһо баримталха, дутуу ...дануудта эбсэшэгүйгөөр хандадаг ... уялгатай. Коммунист хүнэй ажал...улгын алхам бүхэниинь социалисти...э гүрэнэйнгөө хүсэ шадалые бүри ... бэлгохын тулада, совет арадай бү...һайн, бүри хангагдамал ажаһуухын ...ада, дайсадта дабагдашагүй бата ... боложо манай ороной хүгжэн ...ахын тулада зорюулагдаха, хани ...дтөө, бүхы дэлхэйн ажалшадта эр... жэшээ харуулха ёһотой.

Партиин хэрэгэй түлөө, партиин ...дхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэе...улхын түлөө шэн зоригтойгоор тэм... гээшэ коммунист хүнэй арюун уял... болоно. «...Үнэхөөрөө партийна хүн ...ын тулада, өөрыгөө миил тиигэ...хэрлэхэдэ... бага байна, тэрээнһээ ..., партиин **тактическа** шиидхэбэри...тэй зохилдуулан **бүхы** хүдэлмэрэе ...лха, шухала» гэжэ В. И. Ленин ...аг байгаа. Үгэ хэрэг хоёроо алга...хагүй, үзэл сурталайнгаа үнэн зүб... гүнзэгыгөөр этигэнхэй байха, ком...измын илалта туйлаха уг зорилгоёо ...ргэхэ гэһэн эгэршэгүй шанга зориг... байха гээшэ коммунистын шухала ...ар болоно.

Ажахын, культурна байгуулалтын ...зүб һалбаринуудта ажалладаг, пар...и хэдэн миллион гэшүүдэй ажал...улгадань тиимэ шанарнууд нэбтэ...эй байна. Гэхэ зуура, Устав соохи ...ануудаа зарим коммунистнуудай ...адаг тухай, партиин гэшүүнэй хүн...э нэрэзэргые заримдаа дүүргэдэг... байһан баримтанууд бии. Тиимэ ...мунистнуудай хэлэһэн үгэнь хэдэг ...гһээ алгасадаг, гурим журам эбдэ..., партиин хэрэгэй түлөө харюусалга...аа мартадаг, заримдаа хара мүрөө ...аха ябадал гаргадаг байха юм.

...аяхан партиин Барнаул городой Ок...бьска райком котельнэ заводой хү...эрилэгшэ, коммунист В. Д. Нику...да партийна ба ажалай журам ...эйн түлөө партийна шанга зэмэ ...эн байна. Никулин Уставай эрилтэ...үдые алдадгүй дүүргэхэ тухай гоё го... ходо хэлэдэг аад, үнэндөө тэдэ ...тэнүүдые дабадаг байгаа. Никулин ...лдаа хожомтожо ерэдэг, харюусал...гүйгөөр хандадаг, партийна даалгаба...уудые дүүргэхөөэ арсан хулжадаг .... Заводой партийна бюро Никули... таарахагүй ябадал тухайда хэдэ да... зааһан байна. Тиигэбэшье, Нику... тэрээнһээ зохихо тобшолол хээгүй. ...иин гэшүүнэй иимэ таарахагүй яба...ые коммунистнууд дуугай орхёогүй, ...ээ абаһаниинь элитэ.

Мүн иимэшүү ушар Щербаковско ...ртын (Ярославска область) хүдэлмэ...гшэ, коммунист Д. А. Крыковэй ...өө гараһан байха юм. Крыков мүн ... партийна, ажалай журам эб...ээ, мэдэл доронь байдаг хүнүүдтэ ...рүүнээр хандадаг, гэр бүлэдөө зохи...гүй ябадал гаргадаг байгаа. Портын ...йна организаци Крыковэй ябада... буруушаажа, тэрээндэ зэмэ үгэһэн ...на.

Манай парти КПСС-эй Уставые эбдэ... ябадалда хододоо эбсэшэгүй эсэр...гээр хандадаг байгаа, хаанданашье. ...эһээ, партийна организацинууд Ус... соохи уялгануудаа эбдэһэн комму...истнууд тушаа саг дары хэмжээ абажа, зүб юумэ хэнэ. Тиихэдэ, партиин гэшүүнэй хуби заяан тушаа тон болгоомжотойгоор, анхаралтайгаар табиха, тэрэнэй алдуу болон дутуунуудые наринаар хаража үзэхэ шухала. Нүгөө талаһаа, зарим коммунистнуудай зүгһөө партиин Устав эбдэхэдэнь, журамгүй ябадал гаргахадань, таарахагүй үгэ хүүр хэлэхэдэнь зарим партийна организацинуудай тэсэмгэйгээр хандадаг байһые зүб гэжэ тоолохын аргагүй. Партиин гэшүүнэй хүндэтэ нэрэзэргые гутааһан коммунистнууд тушаа партийна органуудай зүгһөө зөөлөөр хандадаг ушарнуудшье үзэгдэнэ.

Үргэхэ транспортна хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргадаг Могилёвско заводой директор, партиин гэшүүн нүхэр Горбачев шэрүүн зантай администратор гэжэ үнинһөө хойшо сууда гаранхай. Тэрэ хүн эгээлэй хүдэлмэришэдэй һанамжые анхаралдаа абадаггүй, тэдэнэй эрилтэдэнь хамаагүйгөөр хандадаг, партийна болон профсоюзна организацинуудай һанал бодолые хэрэгсээдэггүй байха юм. Горбачевой эдэ дутуунууд тушаа партийна бюро, заводской комитет хэдэ дахин зааһан, тэдээн тухайдань партийна ба хүдэлмэришэдэй суглаанууд дээрэ хэлсэгдэһэн байгаа. Теэд, нүхэр Горбачев дороһоо гараһан шүүмжэлэлые тоодоггүй зангаараа үлэһэн байна. Эдэ бүгэдэ тухайдань мэдэбэшье, партиин Могилёвско горком энэ хүтэлбэрилэгшые заһаруулха гэһэн партийна эхин организациин эрмэлзэлые һая болотор дэмжээгүй байгаа.

Партийна организаци бүхэнэй хүсэ шадалынь, шухала зорилгонуудые шиидхэхын тула эдэбхи үүсхэл гаргалгань коммунистнуудай политическэ ушар ёһоо мэдэлгэһээ, тэдэнэй эмхидэлһээ түбхын түрүүн дулдыдаха болоно. Тиимэһээ, партимнай партидоторой демократиие бүхы талаарнь хүгжөөдэг, партийна ажабайдалда хамаатай ленинскэ ёһо гуримые, хамтараа хүтэлбэрилхэ гол ёһонуудые хэлбэришэгүй сахиха эрилтэ табидаг байна. Партийна политикын бүхы асуудалнуудые КПСС-эй Уставтай тааруугаар зүбшэн хэлсэхэ сүлөө коммунист бүхэндэ олгохо зуураа, партидоторой демократи гээшэмнай энэ сүлөөе анархи шэнгеэр ойлгохо ябадалһаа тад ондоо юм. Шүүмжэлһэн, өөрыгөө шүүмжэлһэн хэбэртэй болоод, жэжэ буржуазна забхай ябадал гаргадаг, партийна организациин шиидхэбэриие өөрымни уялга гэжэ тоолодоггүй коммунистнууд манайда үшөөл бии байһаар. Ленин тиимэл коммунистнуудые эрид буруушаан, тэмсэдэг байгаа. «Зохихо органуудай шиидхэбэри гараһанай **һүүлээр, бидэ,** партиин гэшүүд **бултадаа нэгэ хүн шэнгеэр ябуулга хэдэгбди»** гэжэ Ленин заадаг һэн.

Ямаршье тушаал даадаг коммунист бүхэн, хаанашье байһанһаа дулдыдангүй, партийна хараа бодол баримталха уялгатай, партиин нэгэдэлые һуларуулжа болохоор, манай урагшаа дабшаха ябадалда һаад хэхээр бүхы юумэнтэй эбсэшэгүй эрид шууд тэмсэхэ уялгатай. Элдэб харша һанал бодол хэлэхыень дуулажа байгаад, тэрэнэй хажуугаар дуугай үнгэрдэг коммунистые һайн гэхээр аал? Энэнь большевигүүдэй-ленинецүүдэй агуухэ партиин зэргэдэ байжа болохоор бэшэ, тон буруу ябадал болоно. Гэшүүдэйнгээ бата эмхидэлтэй байдаг, бүхы коммунистнуудайнгаа нэгэн һаналтайгаар ябуулга хэдэг хадань, манай парти хүсэтэй юм. Парти доторхи булад мэтэ шанга журамые саашадаа бүхы хэмжээгээр бэхижүүлхэ шухала. Иимэ журам хадаа партиин хараа шугамай түлөө коммунист бүхэнэй эдэбхитэйгээр тэмсэхэ, тэрэнэй аша туһые аршалан хамгаалха, КПСС-эй Уставай эрилтэнүүдые, партийна директивэнүүдые үгөөрөө бэшэ, харин бодото дээрэнь бэелүүлхэ уялгатай байһыень хараада абана.

Гол ёһо сэхэ шууд баримталдаг политикые эгээн зүб политика мүн гэжэ парти заадаг. Тиимэһээ, коммунистнууд партиин эрилтэнүүдые бүхы ажал хэрэгтээ хүтэлбэри болгохо, партиин политикаһаа багаханааршье хадуурха ябадалда, хэнэйшье гаргаһан алдуунууд болон дутуунуудта эбсэшэгүй эсэргүүгээр хандаха ёһотой. Журам бэхижүүлхэ хэрэгтэ шүүмжэлэл, өөрыгөө шүүмжэлгэ ехэ үүргэ дүүргэдэг. Партийна организацинууд өөрыгөө шүүмжэлгые, илангаяа дороһоо гараһан шүүмжэлэлые бүрин хүгжөөхэ, коммунистнуудай, ажалша олониитын һанал бодолые анхаралтайгаар шагнаха, тэдэнэй шухала ажаглалтанууд ба дурадхалнуудые дэмжэхэ зэргэтэй. Партийна, советскэ, ажахын, профсоюзна хүдэлмэрилэгшэд тушаа эрилтээ бүри ехэ болгохо зуураа, коммунистнууд хадаа гээгдэнги һанал бодолтой эрид шангаар тэмсэхэ ёһотой.

Өөрынгөө болбосоролые улам дээшэлүүлхын тула, марксизм-ленинизмын гол һургаалнуудые шудалхын тула коммунист бүхэнэй эсэшэ сусашагүйгөөр оролдолго гаргахыень партиин гэшүүнэй хүндэтэ нэрэзэргэ уялгална. Энэ хадаа буржуазна үзэл сурталай али бүхы үзэгдэлнүүдтэ эсэргүүсэн, партиин хэрэгэй түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэхэ үүргэеэ дүүргэхэ шухала арга нүхэсэл коммунистда олгоно. Партийна организацинуудай зорилго юуб гэхэдэ, коммунистнуудые үдэр бүхэндэ хүмүүжүүлхэ, суртал бодолой талаарнь бүри ехээр болбосоруулан хатуужуулха, манай партиин агуухэ хүсэнэй, политикын эшэ үндэһэн бологшо марксистско-ленинскэ һургаал шудалхадань тэдээндэ туһалха ёһотой.

(«Правда» газетын мартын 26-най түрүү бэшэг).

Октябрьска революциин 40 жэлэй ойн һайндэртэ бэлэдхэхэ тухай КПСС-эй ЦК-гэй тогтоол ном боложо гараба

«Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин 40 жэлэй ойн һайндэртэ бэлэдхэхэ тухай» КПСС-... ЦК-гэй тогтоолые ном болгожо политическэ литературын гүрэнэй хэблэл гаргаа.

Энэ ном олоор хэблэгдэээ.

(ТАСС).

Һү ехээр һаахын түлөө улам эршэмтэйгээр тэмсэе

Эдеэлүүлгэ, харууһалгын хүсэн

Урдань Ульяновай нэрэмжэтэ колхоз һү һаалгаар Кяхтын аймагта гээгдэнги колхозуудай нэгэниинь байһан юм. Бии байһан арга боломжонуудаа хүсэд хэрэглэжэ шададаггүй байгаа.

Колхозой правлени болон партийна организаци урда жэлнүүдэй алдуу дутуунуудые хараадаа абажа, һү һаалгые дээшэлүүлхын түлөө ехэхэн оролдолго гаргана. Үбэлжэлгын эхиндэ үнеэдэй типовой шэнэ байра бүтээгдэжэ, ашаглалгада оруулагдаһан байна. Үбһэ тэжээл хэзээ хэзээнэйхиһээ ехээр бэлдэгдээ. Үнеэн бүридэ 6 тонно силос дарагданхай. Үнеэдын дулаан байра соо уяада байлгагдажа эдеэлүүлэгдэнэ.

Һаалишадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри һайнаар ябуулагдана. Һү ехээр һаахын түлөө социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Арбан үдэр үнгэрһэнэй һүүлдэ хүдэлмэриин дүн гаргагдажа, дутагдалнуудые усадхаха тушаа асуудал зүбшэн хэлсэгдэнэ.

Малшадые урмашуулха талаар нилээд хүдэлмэри ябуулагдаа. Хэрбээ һаалишад һарадаа хараалагдаһан түсэбһөө гадуур һү һаагаа һаа, тэрэнэйнгээ 15 процентыень, үдэрэйнгөө даалгабариие дүүргээд байгаа һаа 1 литр һү нэмэлтэ түлбэри абадаг юм. Январь һарын дүнгүүдээр һаалишадта 700 литр һүн үгтэһэн байна. Зарим һаалишад 70—80 литр һү абаа.

Иигэжэ урмашуулһанай ашаар һү һаалга эрид дээшэлээ. Ажахын жэлэй 5 һарын туршада үнеэн бүриһөө 412 литр һаагдаа гэхэ гү, али нёдондо жэлэй энэ үетэй сасуулхада 2,1 дахин дээшэлээ. Хэрбээ 1956 оной февраль һарада үнеэн бүриһөө 47 литр һаагдаа һаа, энэ жэлэй февральда 123 литр һүн һаагдаа.

Эндэ үбһэ тэжээл һайнаар буйлуулагдажа, малда үгтэнэ. Тэжээлэй запарнигта жэжэлэгдэһэн солоомо концентрадтай холигдожо, һайнаар буйлуулагдана. Тэжээл буйлуулагша Борис Габдрахманов һайнаар хүдэлнэ. Үнеэдэй байра соо, мүн хорёодо кормушканууд түхеэрэгдэнхэй.

Түрүү һаалишад Т. Хлебникова, О. Игумнова, Т. Пёрминова, Л. Зарубина болон бусад ажахын таба һара соо үнеэн бүриһөө 480—614 литр һү һаагаа. Залуу һаалишан Ольга Игумнова февраль һарада 236, Татьяна Хлебникова 125 литр һү һаагаа. Колхозой һаалишад ажахын жэлдэ үнеэн бүриһөө 1500 литр һү һаахын түлөө тэмсэжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: колхозой түрүү һаалишад Т. И. Перминова, О. Д. Игумнова, У. А. Лазарева.

С. Очиров.

Һү ехээр һаана

Ажахын жэлэй таба һарын турша соо Сэлэнгын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой залуу һаалишад хүдэлмэридөө һайн амжалта туйлаба. Колхозой үүлтэртэ фермын һаалишад хамта 76445 литр гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө 1110 литр һү һааба. Фермын түрүү һаалишан Бимба Цыбденов энэ үе соо үнеэн бүриһөө 1703 литр һү һаажа, аймаг, республика соогоо түрүү һуури эзэлээ. Бимба үдэр бүри 140—145 литр һү һаана. Эгээл һайн үнеэдынь үдэртөө 20 литр хүрэтэр һү үгэнэ.

Фермын һаалишад Дулмажап Табутарова үнеэн бүриһөө 1248 литр, Янжима Лумбунова 1201 литр һү һаагаад байна. Мүн нютагайшье үүлтэрэй үнеэдые харадаг һаалишад һү ехээр һаана. Һаалишад Дарима Ачитуева, Гурыгма Ринчинова, Долгорцу Дондопова гэгшэд 600 литрһээ дээшэ һү үнеэн бүриһөө һаагаад байна.

Г. Бадмаев.

Үнеэн бүриһөө үдэртөө арбан литр һүн һаагдана

Прибайкальска аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь П. К. Агафонов) һү һаалгаар аймаг соогоо һаяхан болотор гээгдэжэ ябаһан юм. Энээнэй гол шалтагаанинь хадаа колхозой мал тэжээлээр жэлһээ жэл бүри хүсэд хангагдадаггүй дээрэһээ үбэлжэлгын үедэ ехээр туража, ашаг шэмээ татадаг, зунай ногоондо үргүүлхэ болоод гарадаг байгаа. Тэрээнһээ гадна колхозой фермэнүүдээр зоотехническэ гурим сахигдадаггүй, эрдэм ухаанай туйлалта, түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлэгдэдэг, хэрэглэгдэдэггүй байгаа.

1956 оной ажахын дүнгүүдые хэлсэхэ зуураа эндэхи колхознигууд гол анхаралаа мал ажал хүгжөөхэ, ниитын малда тэжээлэй бата бэхи база байгуулха хэрэгтэ хандуулһан байна. Нёдондо жэл колхоздо 140 гектар кукуруза, ехэхэн талмай дээрэ хартаабха, корнеплод таригдажа, муу бэшэ ургаса хуряагдаа. Мүн үбһэ ногооной ургасашье нилээд дээшэлээ. Иигэжэ мүнөө жэлэй үбэлжэлгын эхилхэдэ үнеэн бүридэ 6 тонно силос, урзанда жэлэйхиһээ хоёр дахин ехэ үбһэн бэлдэгдэһэн байна. Мүн малда ехэхэн хэмжээнэй таряа талхан, хартаабха, корнеплод гаргагдаа.

Иигэжэ анхарал оролдолго гаргаһанай хүсөөр Сталинай нэрэмжэтэ колхозойхид тэжээл элбэгээр бэлдэжэ һү ехээр һааха арга боломжотой болобо.

Энээнээ бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө тэмсэл ажахын шэнэ жэлэй эхилһэнһээ хойшо захалба. Кома, Клочнёво тосхонуудта байдаг һүнэй-товарна фермын хүдэлмэрилэгшэдэй дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүдые колхозой правлени ба партийна организаци арбан хоногтоо согсолжо, һаалишад-малшадай үйлэдбэриин суглаан дээрэ хэлсэдэг болоо. Ажахын 5 һарын дүнгүүдээр Клочнёвой фермэ (комплексно бригадынь бригадир Ф. А. Баландин) мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлээ. Энэ фермэ Коминн фермынхиһээ 2 дахин үсөөн үнеэдтэй юм. Гэбэшье, бүхы колхоздо һаагдаһан һүнэй хахадынь Клочнёвой фермэ үгэбэ. Тобшолон хэлэбэл 5 һара 20 хоногой турша соо колхоздо 92371 гаран литр һүн һаагдабал, энэ фермынхид тэрэнэй 40 гара мянган литрынь гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө 636 литр һааба. Иигэжэ гансаханшье колхоздоо бэшэ, мүн аймаг соо һүнэй-товарна фермэнүүдэй дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ илажа гараба. 35 үнеэдһээ үдэр бүри 330—350 литр гэхэ гү, али үдэртэ нэгэ үнеэнһээ 10 литр һү һаажа байна. Фермын түрүү һаалишад бүришье һайн амжалта туйлажа шадаа. Һаалишан Т. Левантуева 5 һара 20 хоногто үнеэн бүриһөө 900 гаран литр һү һааба.

Иимэ амжалта энэ фермынхид урдань хүхэ ногооной сагта туйлажа шадаагүй юм.

— Аймаг соогоо һү һаалгаар түрүүлжэ ябадаг Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой һаалишадай дүй дүршэл ажалдаа хэрэглэжэ, иимэ амжалта туйлажа шадабабди,—гэжэ һаалишан Александра Попова мэдүүлбэ.

Мүнөө фермэ дээрэ тусхай гуримтай болонхой. Үнеэдынь уяада байлгагдажа, тусхай рационой ёһоор эдеэлүүлэгдэнэ. Нэгэ үнеэндэ үдэр бүри 25—30 килограмм силос, 5 килограмм үбһэн, 4 килограмм солоомо, 2 килограмм зелёнко, 300 грамм концентрат тэжээл үгтэнэ. Тиихэдэ рационой хэмжээ һаагдаһан һүнэй зэргээр тогтоогдоно. Һүеэ нэмэжэ байһан үнеэндэ силос, концентрат нэмэжэ үгтэнэ. Солоомо хэршэгдэжэ, халуун ууралаар дэбтээгдэжэ, концентрадтай холигдожо малда үгтэнэ. Үдэртөө хоёр дахин бүлеэн уһаар үнеэдээ уһална.

Фермын һаалишад үнеэдые зүбөөр һааха хэрэгтэ анхаралаа табина. Шэнэ тугаллаһан залуу гунжануудые түрүүшын үдэрнүүдтэ 3—4 дахин һаана. Һаахынгаа урда тээ дэлэнгынь бүлеэн уһаар угаажа, нидхэрэн эбилгэдэг, мүн һаажа дүүргэхынгээ урдахана баһа дахин нидхэрдэг юм.

— Манай фермын һаалишад Агуухэ Октябриин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, энэ жэл үнеэн бүриһөө 2000 литр һү һааха, тиихэдэ энээнэй 1100 литрынь үбэлжэлгын үедэ һааха уялга абаһан юм. Таба һарын дүнгүүдые хаража үзэхэдэ энэ уялгын дүүргэгдэхэнь лабтай байна, — гэжэ комплексно бригадын бригадир Ф. Баландин омогорхолтойгоор хэлэнэ. Гансал туйлаһан амжалтаараа һанаагаа амарангүй, хүдэлмэридөө үшөө бии байһан дутуу дундануудые дары усадхажа, үшөө ехэ оролдолго гаргажа ажаллаха хэрэгтэй.

Иигэжэ жэлэй саада тээ гээгдэжэ ябаһан Сталинай нэрэмжэтэ колхозойхид гээгдэлһээ гаража аймаг соогоо түрүү һуури эзэлхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэжэ байна.

Д. Цыбикжапов,
манай корр.

Урдань аймаг дотороо гээгдэжэ ябадаг Зэдын аймагай Кагановичын нэрэмжэтэ колхоз һүүлэй жэлнүүдтэ ниитынгээ ажахые түргэнөөр хүгжөөжэ байнхай. Колхозой ниитын малай ашаг шэмэ түргэнөөр дээшэлнэ, малай тоо толгой олошорно. Ажахын жэлэй 5 һара соо эндэ үнеэн бүриһөө 458 литр һүн һаагдаа.

Энэ колхозойхид малайнгаа ашаг шэмые хайшан гээд дээшэлүүлнэб гэхэдэ, тон түрүүндэ, үбһэ, силос болон бусад тэжээлнүүдые элбэг ехээр бэлдэжэ абадаг болоо. Мүн ороохо таряанай һайн ургаса хуряажа, гүрэнтээ тоосоод, үрэһэ хүрэнгэеэ хаагаад, ажалта үдэртөө хубааһанайнгаа һүүлдэ малдаа эдюулхын тула горьтой ехэ таряа хадагалжа абана.

Үбһэ тэжээлые элбэгээр бэлдэдэг болоһоной ашаар үбэлжэлгын үедэ үнеэдээ бэлшээнгүйгөөр байра соо уяада байлган эдеэлүүлдэг, һаадаг болобо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ажахын жэлэй түрүүшын таба һара соо үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 500-гаад литр һү һааһан һаалишан Цырендулма Базарова үнеэдээ һаахаяа гаража ябана.

З. Веснинагай фото.

Венгриин Арадай Республикын правительственно-партийна делегаци Ленинградһаа мордобо

Венгриин Арадай Республикын правительственно-партийна делегациин гэшүүд мартын 24-нэй үглөөгүүр Ленинградай эрмитаж ошожо хараа. Италиин, Фламандиин, Франциин искусствын залнуудта тэдэнэр ороо. Мүн үнэтэ юумэнүүдэй байдаг залые тэдэнэр хараа.

Һүүлээрнь делегациин гэшүүд хоёр бүлэг болон таһаржа, Ленинградһаа мордоо. Венгриин хүдэлмэришэн-таряашанай революционно правительствын түрүүлэгшэ, Венгриин хүдэлмэришэнэй социалистическэ партиин ЦК-гэй түрүүлэгшэ Янош Кадарай толгойлһон бүлэг Свердловск самолёдоор ниидэжэ гараа. КПСС-эй ЦК-гэй президиумэй гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гэй секретарь М. А. Суслов, Венгридэ байдаг СССР-эй Посол Е. И. Громов болон СССР-эй тушаалта бусад хүнүүд делегацитай хамта мордолсоо.

Венгриин айлшад Советскэ Союз соогуур ябаһанаа Москва бусажа ерэбэ

Венгриин хүдэлмэришэн-таряашанай революционно правительствын түрүүлэгшэ, Венгриин хүдэлмэришэнэй социалистическэ партиин ЦК-гэй түрүүлэгшэ Янош Кадар, Венгриин Арадай Республикын Президиумэй түрүүлэгшэ Иштван Доби болон ВНР-эй правительственно-партийна делегациин бусад гэшүүд Советскэ Союз соогуур ябаһанаа мартын 26-да Москва бусажа ерээ. Венгриин айлшад Ленинградаар, Свердловскоор болон Сталинградаар ябаа.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Л. М. Каганович, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, Моссоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Н. И. Бобровников болон бусад хүнүүд делегациие Внуковска аэродром дээрэ угтаа.

КПСС-эй ЦК-гэй Президиумэй гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гэй секретарь М. А. Суслов, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо М. П. Тарасов, Венгриин Арадай Республикада байдаг СССР-эй Посол Е. И. Громов болон бусад хүнүүд Венгриин делегацитай хамта ябалсаһанаа Москва бусажа ерэлсээ.

(ТАСС).

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ДУРБЭДЭХИ СЕССИ

1957 ондо БМАССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб тухай

БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ депутат Д. С. БОЛСОХОЕВОЙ элидхэлһэ

Зургаадахи табанжэлэй түрүүшын жэлдэ — 1956 ондо арадай ажахын түсэбые дүүргэлгын дүнгүүд тухай нүхэр Болсохоев элидхэлэйнгээ эхиндэ тобшохоноор хэлэбэ.

1956 оной түсэбые дүүргэлгын гол дүнгүүд

Нүхэд депутадууд! Республикын ажалшад КПСС-эй XX съездын түүхэтэ шиидхэбэриие бодотоор бэелүүлэн, үнгэрэгшэ жэлдэ ажахы болон культураяа саашадань хүгжөөгөө.

Республикын промышленность зургаадахи табанжэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые үлүүлэн дүүргэжэ, 1955 онойхидо орходоо 118 миллион түхэригэй продукци арадай ажахыда ехээр үгэһэн байна. 870 мянган тонно шахуу гэхэ гү, али 1955 онойхидо орходоо 36,7 процент ехэ нүүрһэ, 300 миллион үлүүтэй киловатт-час электроэнерги, 5,7 миллион дүрбэлжэн метр шэл, 300 мянга шахуу тонно цемент, арадай ажахын хэрэглэлэй нилээд ехэ эд бараан үйлэдбэрилэгдэһэн байха юм.

Электроэнергиин ехээр үйлэдбэрилэгдэдэг болоһон ябадал арадай ажахын хүгжэлтын элитэ гэршэ болоно. Хэрбээ дайнай урда тээхи 1940 ондо хүн бүхэндэ 150,3 киловатт-час электроэнерги хүртэдэг байгаа һаа, 1956 ондо 507 киловатт-час хүрэтэрөө ехэ болоо.

1956 ондо республикын промышленностьда шэнэ предприятинууд нэмээ. Ашаглалгада оруулагдаһан гол шухала промышленна предприятинууд гэхэдэ, Гусиноозерскын нүүрһэнэй шахт, Улан-Удэ городто түмэр-бетон конструкци гаргаха полигоной түрүүшын ээлжээн, Гусиноозёрскдохи, Каменскдэхи хилээмэнэй хоёр завод болоно.

Республикын промышленностьда 1956 ондо ажалай бүтээсэ 1955 онойхиһоо 3 процентээр ехэ болоо. Техническэ дэбжэлтэ саашадаа туйлаһанай, хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй мэргэжэлые дээшэлүүлһэнэй, мүн тэрэшэлэн социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэнэй, хүдэлмэришэд болон албахаагшадай материально-ажаһуудалые һайжаруулһанай ашаар ажалай бүтээсэ дээшэлһэн байна. Энэ үе соо жэлэй дунда зэргын салин хүлһэн 5,6 процентээр нэмэһэн байха юм.

1956 ондо мүн гүрэнэй нютагай ба кооперативна промышленность саашадаа хүгжөөгдөө. Нютагай мэдэлэй промышленность 1956 оной түсэбые 101,1 процент дүүргэжэ, арадай ажахыда 1955 онойхидо орходоо 27 миллион түхэригэй продукци ехээр үгөө. Гэхэ зуура, нютагай промышленность ба олзоборилгын кооперации продукци гаргалгада, эд бараанай эрьесэдэ үшөөл бага һуури эзэлнэ. Нютагай промышленностиин предприятинуудай хүдэлмэридэ дутуу дунданууд олон. Нютагай мэдэлэй 20 предприяти үнгэрэгшэ жэлдэ түсэбөө дүүргээгүй, арадай ажахыда 10 миллион үлүүтэй түхэригэй продукци дутуугаар үгэһэн байна. 121 зүйлэй продукци гаргаха түсэбтэй аад, оройдоо 49 зүйлэй продукци гаргаа. Олзоборилгын кооперациин предприятинууд тон муугаар хүдэлмэрилжэ, тогтоогдоһон түсэбөө дүүргээгүй. БМАССР-эй Нютагай промышленностиин министерство аймагуудта хирпиисэ сохилго, шэрэм амһарта, пээшэнгэй шэрэм, түмэр орон бүтээлгэ, модо, хюрөөдэмэл модо бэлэдхэлгэ, мебель, үхибүүдэй арһан гутал болон бусад зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэ муугаар эмхидхээ.

Министерствын ба зарим аймсоведүүдэй гүйсэдкомуудай муугаар хүтэлбэрилһэнэй эсэстэ 1956 ондо хэдэ хэдэн промкомбинадууд тон муугаар хүдэлмэрилөө. Закаменай, Кударын, Ториин, Хориин, Яруунын промкомбинадууд жэлэйнгээ түсэбые дүүргэнгүй, нилээд ехэ хирпиисэ, мебель, извёстко, хюрөөдэгдэһэн модо дутуугаар бэлэдхэһэн байна. Министерствын хүтэлбэрилэгшэд үүсхэл оролдолго багатайгаар, хүн зоной улам ехэ болоһон эрилтые хараадаа абалсангүйгөөр хүдэлмэрилнэ.

Нютагай промышленность барилгын материал үйлэдбэрилхэ талаар тон ехэ гээгдэлтэй байна. Нютагай промышленностиин министерствын (нүхэр Пивоваров), Бурмонпромсоведэй (нүхэр Куликов) сезонно заводуудта хирпиисэ сохилго бүришье муугаар эмхидхэгдэнхэй. Аймагуудтахи хирпиисын заводууд хирпиисэ сохихо түсэбөө жэлһээ жэлдэ дүүргэдэггүй. Нютагай промышленностиин министерствын ба аймгүйсэдкомуудай хүтэлбэрилэгшэд гүрэн түрын удхашанартай энэ шухала хэрэгтэ харюусалгагүйгөөр хандана.

Саашань нүхэр Болсохоев олзоборилгын кооперациин хүдэлмэридэхи ехэхэн дутагдалнууд тухай хэлэбэ.

Нүхэр Болсохоев хүдөө ажахын талаар 1956 оной түсэбые дүүргэлгэ тухай хэлэхэ зуураа, хүдөө ажахые эрид хүгжөөхэ тушаа парти, правительствын хараалһан хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлэн, республикын колхозууд, машинно-тракторна станцинууд болон совхозууд зарим тэды амжалта туйлаа гэжэ тэмдэглэбэ. 1956 ондо колхозуудта хүдөө ажахын культурануудай тарилгын талмай, мүн хартаабхын, нэгэ жэлэй ногооной, силоснэ культурануудай болон тэжээлэй корнеплодуудай тарилгын талмай нэгэ хэды үргэдхэгдөө. 1956 ондо 50 мянган гектар дээрэ кукуруза таригдаһан байгаа. Республикын колхозуудта үнгэрэгшэ жэлдэ 31 мянган гектар шэнэ ба боро газар хахалагдаа. 1956 оной намар колхозуудта намарай ба хара пар 1955 онойхидо орходоо нилээд ехээр хахалагдаһан байна. 1956 ондо хүдөө ажахын материально-техническэ база улам бэхижүүлэгдээ. Тэрэнэй ашаар колхозуудта хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдые механизацилгын хэмжээн ехэ болоһон байна. Машинно-тракторна станцинууд 1956 ондо хүдөө ажахын хүдэлмэри 1955 онойхидо орходоо 258,3 мянган гектар ехээр хэһэн байна. Колхозууд 1955 онойхитой сасуулхада һү, нооһо, үндэгэ гэхэ мэтын мал ажалай продуктнуудые абалгаяа нэгэ хэды дээшэлүүлээ, гүрэндэ таряа, һү, нооһо, хартаабха, овощь тушааха түсэбөө дүүргээ. 1955 онойхитой сасуулхада үнеэн бүриһөө һү һаалга дунда зэргээр 19,3 процентээр нэмэһэн байха юм. Колхозуудай мүнгэн олзо, уридшалан абтаһан мэдээнэй ёһоор, 1955 онойхиһоо 15,8 процентээр ехэ болоо. Хэдэ хэдэн аймагуудай колхозууд колхознигуудтаа ажалта үдэртэнь һара бүри мүнгэн аванс үгэдэг болонхой.

Гэхэтэй хамта, республикын хүдөө ажахыда болоһон хубилалта тон өөдэгүй заахан, хүдөө ажахын продуктнуудые абалга тон бага байна. Тиимэһээ бидэнэр КПСС-эй XX съездын табиһан эрилтэнүүд болон зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэжэ байна гээшэбди гэжэ яашье хэлэжэ шадахагүй байнабди. Тиихэһээ байтагай хүдөө ажахымнай тон ехэ гээгдэлтэй байна. Бидэнэр хэдэн жэлэй турша соо хүдөө ажахын культурануудай тон бага ургаса абанабди, маанадта шухалын шухала асуудал болохо тэжээлэй бата бэхи база байгуулха асуудалые шиидхээгүй байнабди. Эбэртэ бодо малай, илангаяа үнеэдэй тоо толгойе үсөөрүүлээбди, хонидоймнай тоо толгой удаанаар олошорно. Эдэ бүгэдын эсэстэ ороохо таряа, һү, нооһо ба илангаяа мяха багаар абанабди. Республикын хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэхи ехэхэн дутуу дундануудые усадхахын ба тэрэнэй ашаг олзые дээшэлүүлхын түлөө КПСС-эй областной комитет болон республикын Министрнүүдэй Совет хэмжээ абажа байна.

Республикада промышленна, байрын-коммунальна, культурно-ажаһуудалай гэр байшангуудые барилгын талаар жэлһээ жэлдэ улам бүри ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. 1956 ондо барилгада 300 миллион шахуу түхэриг һомологдоһон байгаа. Энэ хугасаа соо гүрэнэй предприятинууд болон эмхи зургаанууд 60 мянга шахуу дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүдые, 2300 хүнэй һууритай типовой шэнэ 6 һургуули барижа дүүргээ. Һайн түхеэрэлтэтэй типовой шэнэ больницанууд баригдаа. Тэрэ тоодо Улан-Удэ городто республиканска больницын терапевтическэ корпус баригдаһан байна. Республикын үхибүүдэй садууд болон яслинуудай 5 типовой шэнэ гэр баригданхай.

Городууд болон аймагай центрнүүдэй ажалшадые һайн гэр байдалтай болгохын тула 1956 ондо коммунальна ба хүдөө ажахын банкнууд ажалшадта 10 миллион шахуу түхэригэй мүнгэ урьһаар үгөө. Өөртөө гэр баригшад гүрэнэй банкын үгэһэн мүнгөөр 1385 гэр баряа. Барилгада һомологдоһон мүнгэнэй нилээд ехэ хубинь (30,4 процентнь) нютагуудтахи ажахынуудай мүнгэн болоно.

Үнгэрэгшэ жэлдэ капитальна барилгын түсэб оройдоо 94,7 процент дүүргэгдээ. Нютагай промышленностиин министерство, Бурмонпромсовет, Хүдөө ажахын министерство, Коммунальна ажахын министерство түсэбөө илангаяа хангалтагүйгөөр дүүргээ гэжэ онсолон тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Саашань элидхэлшэ болбол барилгын организацинуудай, арадай гэгээрэлэй ба элүүрые хамгаалгын органуудай хүдэлмэридэхи дутагдалнууд тухай хэлэбэ.

БМАССР-эй министерствонууд болон зургаанууд, аймгүйсэдкомууд бии байһан дутуу дундануудаа түргэнөөр усадхаха, предприятинууд ба эмхи зургаануудай хүтэлбэрилгэ һайжаруулха, тиигэжэ гүрэнэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэлгэ хангаха ёһотой.

1957 ондо БМАССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбэй гол тоонууд

Арадай ажахые шэнэ хүсэтэйгөөр хүгжөөлгэдэ шэглүүлэгдэһэн КПСС-эй XX съездын ба КПСС-эй ЦК-гэй декабрьска Пленумэй заабаринууд республикын арадай ажахые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэбэй үндэһэ һууринь боложо үгөө.

1957 оной гүрэнэй түсэбэй ёһоор, союзна ба федеративна мэдэлэй промышленность шухала зүйлэй продукци үйлэдбэрилгээ саашадань дээшэлүүлхэ байна. Бүхы промышленностьда үйлэдбэрилгын ниитэ хэмжээн 1956 онойхитой сасуулхада 90 миллион түхэригһөө үлүүгээр ехэ болохо юм. Цемент үйлэдбэрилгые 1956 онойхиһоо 20,6 процентээр ехэ болгохо гэжэ хараалагдаба.

Республикын нүүрһэнэй промышленностьда харюусалгатай зорилго табигдана. Байгша ондо Гусиноозёрско рудоуправлениин ба Баянголой руднигай нүүрһэшэд миллион тонно нүүрһэ малтахын түлөө тэмсэхэ юм. 1940 ондо 70 мянган тонно, 1950 ондо 576 мянган тонно нүүрһэнэй малтагдаһантай сасуулхада энэ нилээд ехэ тоо болоно бшуу. 1957 ондо нүүрһэн 1956 онойхиһоо 130 мянган тонно ехээр малтагдаха юм.

Үргэн хэрэглэлэй эд бараа гаргадаг нютагай промышленность нилээд хүгжөөгдэхэ байна. 1957 ондо нютагай промышленностиин продукци 1956 онойхитой сасуулхада 18 миллион түхэригөөр ехэ болохо юм. Бии байһан предприятинуудые үргэдхэһэнэй ба һайнаар ашаглаһанай ашаар энэ туйлагдаха байна.

1957 ондо промышленна продукци үйлэдбэрилгэ 1956 онойхиһоо нимээр ехэ болохо гэбэл: хана хэхэ материал—36 процент, извёстко — 21, барилгын модо шэрэлгэ—8, мебель—38, шэрэм шудхалга—16, барилгын хадааһа—2, орон—57, арһан гутал—27, һэеы гутал—32, трикотаж—19, гадар арһан хубсаһан—76, үхибүүнэй нааданхай—90, пивэ—18, кондитерска зүйлнүүд—21, элдэб консервэ—81 процент.

Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгэ хадаа нютагай промышленностиие түргэнөөр хүгжөөхэ шухала нүхэсэл болоно. 1957 ондо ажалай бүтээсые 7 процентээр дээшэлүүлхэ гэжэ түсэбөөр хараалагдана. Имагтал үйлэдбэридэ шэнэ техникэ нэбтэрүүлһэнэй, үйлэдбэриин технологи ба эмхидхэлгые һайжаруулһанай ашаар энэ ургалта туйлагдаха байна. Мүнөө үедэ нютагай бүхы промышленностьда хүдэлмэришэн бүхэнэй ажалай бүтээсые жэл соогоо дунда зэргээр оройдоо 1 процент дээшэлүүлээд байхада продукци гаргалгын ниитэ хэмжээн 3 миллион түхэригһөө үлүүгээр дээшэлһэн болоно бшуу.

Гүрэнэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэлгэ хадаа предприятинуудта технико-экономическа түсэблэлгэ эрид һайжаруулхые эринэ. Тиихэтэеэ хамта, үйлэдбэриин гаргашые саашадань бага болгохо, түүхэй эд арьбалха, ашаггүй гээлтэнүүдые болюулха хэрэгтэ онсо анхаралаа хандуулха хэрэгтэй. Хана хэхэ материал, арадай ба ажахын хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ талаар БМАССР-эй мэдэлэй промышленностиин урда ехэ зорилго табигдана.

Капитальна барилга хэхын тула республикада үгтэдэг мүнгэн зөөри хэдэн жэлэй турша соо гүйсэд хэрэглэгдэнэгүй. Ехэнхидээ республика дотор барилгын материалай дутамаг дээрэһээ иимэ юумэ болоно. Республикын олохон аймагуудта хана хэхэ материалай хүсэд хүрэхөөр үйлэдбэрилэгдэдэггүй дээрэһээ тэрэниие Улан-Удэһээ абаашаха хэрэгтэй болоно. Энэ хадаа барилгын хүдэлмэриие үнэтэй болгоно.

Барилгын һайн материал болохо шлакоблогуудые үйлэдбэрилгэ үргэдхэхэ хэрэгтэ анхаралаа ехээр хандуулха шухала. Мебель үйлэдбэрилгые нилээд үргэдхэхэ хэмжээябуулганууд 1957 оной түсэбөөр хараалагдана. Байгша ондо 10,2 миллион түхэригэй гэхэ гү, али үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо 38 процент ехээр мебель үйлэдбэрилэгдэхэ болоно.

Эдеэ хоолой зүйл ехээр үйлэдбэрилхэ арга боломжын байбашье, һүүлэй жэлнүүдтэ эдеэ хоолой промышленность тон удаанаар хүгжөөгдэнэ. Хүдөө ажахын ургамалнуудые, хээрэ ургадаг үрэ жэмэсүүдые хэрэглэхэ зэргээр эдеэ хоолой зүйлнүүдэй сортые слон болгохо тушаа Эдеэ хоолой товарнуудай министерство (министр нүхэр Власов) үүсхэл оролдолго ехээр гаргаха ёһотой.

Манай зорилго юуб гэхэдэ, зоной улам ехэ боложо байһан эрилтые гүйсэд хангахын тула хамаг бүхы арга боломжонуудаа элирүүлэн, дүүрэнээр хэрэглэхэ ёһотойбди.

1957 ондо гэжэ зохёоһон үйлэдбэриингөө түсэбүүд соо республикын колхозууд, МТС-үүд болон совхозууд газартаряалангай ба мал ажалай бүхы һалбариһаа продукци абалгые саашадань нилээд ехээр дээшэлүүлхые хараална. Байгша ондо хүдөө ажахын шухала продуктнуудые гүрэндэ бэлэдхэлгэ ба худалдалгые 1956 онойхитой сасуулхада, мяхан 45 процентээр, нооһон 20 процентээр дээшэлхэ байна. 1957 ондо 59,5 мянган тонно һүн гүрэндэ бэлэдхэгдэхэ ба худалдагдаха. Энэнь 1956 ондо тушаагдаһанһаа 67 процентээр үлүү ехэ байха юм.

Мяха, һү болон мал ажалай бусад продуктнуудые абалга ба гүрэндэ тушаалгаяа колхоз бүхэнэй, район бүхэнэй эрид дээшэлүүлхыень хүдөө тосхонуудай бүхы ажалшадые КПСС-эй ЦК-гэй Пленум уряалһан байна. Хүдөө ажахын үйлэдбэриин үндэһэ һуури болохо ороохо таряанай ажахые саашадань хүгжөөнгүйгөөр мал ажал түргэнөөр хүгжөөхэ зорилгые амжалтатайгаар шиидхэхын аргагүй. Ургасые саашань дээшэлүүлхэ, мүн тэрэшэлэн гол түлэб Бичурын, Кабанскын, Яруунын ба бусад аймагуудта шэнэ болон боро газар ашаглаха гээшэ манай республика дотор ороохо таряа абалгые дээшэлүүлхэ тон ехэ арга нүхэсэл болоно. Тиимэһээ эдэ аймагуудай хүдэлмэрилэгшэд энэ шухала хэрэгтэ үүсхэл оролдолго гаргажа, байгша ондо республика дотороо 100 мянган гектар шэнэ ба боро газар нэмэжэ ашаглаха ёһотой.

Хүдөө ажахын бүхы культурануудай ургасые дээшэлүүлхэ гээшэ газартаряалангай талаар республикын бүхы колхозууд, МТС-үүд болон совхозуудай гол шухала зорилго мүн. Энэ зорилгые бэелүүлгэ бүгэдэарадай, гүрэн түрын удхашанартай хэрэг болоно.

Һүүлэй хэдэн жэлэй турша соо Курумканай, Сэлэнгын, Иволгын аймагуудай олохон колхозууд гектарһаа 4—5 центнерһээ дээшэ бэшэ ороохото культурануудай ургаса абадаг байгаа. Тэрэшэлэн Закаменай аймагай колхозууд мүнөө хүрэтэрөө ороохото культурануудай бага ургаса абана. Ургасые ехээр дээшэлүүлхын тула 1957 ондо газартаряалангай культурые эрид дээшэлүүлхэ, тракторнууд болон хүдөө ажахын машинануудые ашаглалга һайжаруулха, хаа хаанагүй агротехникые наринаар сахиха, газараа ехээр үтэгжүүлхэ хэрэгтэй.

Саашань сахарна свёкло тарилгын ехэхэн дутагдалнууд тухай элидхэлшэ хэлээ.

Һүүлэй үедэ мал ажалай продуктнуудые абалгын ургалта тон хангалтагүй байгаа, эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ мал ажалай продуктнууд үшөөл багаар абтана гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ. Мяха абалгын гээгдэлые усадхахын тула малайнгаа тоо толгойе саашадань олошоруулхын хажуугаар мал шахан ба бэлшээн таргалуулгые һайжаруулха хэрэгтэ анхаралаа эгээн ехээр хандуулха шухала. Бидэнэр гахай үсхэбэрилгые үндэһөөрнь һайжаруулха ёһотойбди.

Мяха, һү болон мал ажалай бусад продуктнуудые абалга түргэнөөр дээшэлүүлхэ зорилготой нэгэн хамта тэжээлэй базые үргэдхэхэ асуудал шангаар табигдана. 1957 ондо кукурузын ургасые дээшэлүүлхэ ба тэрэниие зүбөөр хэрэглэхэ, тиигэжэ колхоз болон совхоз бүхэндэ үнеэн бүриин 10 тонноһоо бага бэшэ силос дараха арга боломжотойбди. Кукурузын тарилгын талмайе хороохо ябадалтай тэмсэхэ хэрэгтэй.

Һүүлэй жэлнүүдтэ колхозуудта эбэртэ бодо малай, илангаяа үнеэдэй тоо толгой хороогдожо, алдуу гаргагдаа. Тэрэниие усадхаха ёһотой. Мүн малай һубайралгые, гарзалалгые болюулха, хони үсхэбэрилгые түргэнөөр хүгжөөхэ хэрэгтэй.

Совхозуудай хүдэлмэридэ үшөөл ехэ дутуу дунданууд бии. Хүдөө ажахын продукци абалгада хүсэн хэмһээ гадна ехээр гаргашалагдана. Ороохо таряан, мяхан, һүн гэхэ мэтын хүдөө ажахын продуктнуудай өөрын үнэ сэн ехэ байна. Совхозууд мүнөө дээрээ нэгэл шэглэлтэйгээр хүгжөөгдэнэ, олон һалбаритай ажахы болохын түлөө арга боломжоёо хэрэглэнэгүй.

Хүдөө ажахын урда табигдаһан шухала зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхын тула шэнэ техникэ хэрэгтэй. Байгша ондо МТС-үүд ба совхозууд 900 гаран трактор (15 хүсэтэйдэ тоолоходо), 800 комбайн, 200 рядовой жатка, комбайнда холбохо 300 подборщик, силос хуряадаг 200 комбайн болон хүдөө ажахын бусад олон машинанууд ба механизмуудые абаха юм.

Хабарай тарилгада бэлэдхэлэй бүхы хүдэлмэриие ойрын үдэрнүүдтэ дүүргэхэ шухала. Бии байһан дутуу дундануудаа усадхажа, бүхы арга боломжонуудаа гүйсэд дүүрэнээр хэрэглэжэ, хүдөө ажахын продуктнуудые абалга дээшэлүүлхэ тушаа КПСС-эй XX съездын директивэнүүдые дүүргэхэ талаар 1957 ониие хаа хаанагүй шиидхэхы дэбжэлтын жэл болгохо хэрэгтэй. Энэ хадаа байгша ондо аймаг бүхэндэ, колхоз бүхэндэ хүдөө ажахын продуктнуудые абалга тон ехээр дээшэлүүлжэ, зургаадахи табанжэлэй түсэбэй даалгабаринуудые эрхэ бэшэ дүүргэхэ эрилтэ хэнэ.

Саашань нүхэр Болсохоев транспортые, харгы замай ажахые ба хэлхээ холбоое хүгжөөлгын зорилгонууд тухай хэлэбэ. Тиихэ зуураа, радиофикацилгые хүгжөөхэ, Улан-Удэ городто байгша ондо телевизионно центр барижа эхилхэ тухай хэлээ.

1957 ондо республикын Министрнүүдэй Соведэй мэдэлэй арадай ажахыда бүхы дээрээ гүрэнэй капитальна барилгануудта мүнгэн зөөри һомололго 153 миллион түхэриг хэмжээтэйгээр гэхэ гү, али 1956 онойхидо орходоо 32 процент ехээр тодорхойлогдоно. Энэ хадаа ехэхэн ургалта мүн.

Республикын олохон министерствонууд болон управленинүүд капитальна хүдэлмэридэ һомологдоһон мүнгэн зөөриие үшөөл эзэн бусаар гаргашална, тэрэниие олон тоото барилгануудта хубаарилжа, баригдажа дүүргэгдэхэ үды барилгануудта ехэ мүнгэ элсүүлнэ гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

Байгша ондо ажахын элдэб һалбаринуудта һомологдохо капиталовложениин мүнгэнэй хэмжээе тодорхойлхо зуураа, ойрын үедэ ашаглалгада оруулагдажа боломоор шухала барилгануудта түбхын түрүүн мүнгэ ехээр һомолхо тухай КПСС-эй ЦК-гэй декабрьска Пленумэй заабариие БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет хүтэлбэри болгоһон байна. Тэрэнэй ашаар 1957 ондо республика дотор гүрэнэй предприятинууд болон эмхи зургаанууд хамта дээрээ 75 миллионһоо дээшэ түхэригэй барилгануудые ашаглалгада оруулха юм. БМАССР-эй Нютагай промышленностиин министерство жэлдээ 4 миллион түхэригэй продукци гаргаха мебельнэ фабрика, Кяхтын трикотажай утаһа ээрэлгын фабрикада 10 мянган ээрсэгтэй утаһа ээрэлгын цех, жэлдээ 25 мянган хэһэг оро бүтээхэ цех, жэлдээ 1 миллион түхэригэй продукци гаргаха галантерейнэ цех, Улан-Удын Горпромкомбинадай үйлэдбэриин байшан, Тарбагатайн аймпромкомбинадай ба Сүхын арһанай заводой дэргэдэ жэлдээ хамта 6 миллион хэһэг хирпиисэ сохихо хоёр завод ашаглалгада оруулха байна. БМАССР-эй Эдеэ хоолой товарнуудай промышленностиин министерство Кяхта городой пивын заводые үргэдхэхэ, «Аршан» гэжэ минеральна уһа амһарталдаг завод, Иволгын аймагай эдеэ хоолой комбинадта кондитерска цех болон бусад барилгануудые ашаглалгада оруулха юм. Барилгын материалнуудай промышленностиин управлени извёстко-элһэн блогуудые ба шлакоблогуудые хэхэ, алебастр хэхэ цехүүдые, хирпиисэ блогуудые хэдэг Татауровска заводой дэргэдэ клуб, һургуули болон бусад хэдэ хэдэн барилгануудые ашаглалгада оруулха. Коммунальна ажахын, Гэгээрэлэй, Элүүрые хамгаалгын, Культурын министерствонууд нилээд олон байрын-коммунальна ба социально-культурна гэр байшангуудые бариха байна. Тэрэ тоодо Үдэ гол дээрэ хүүргэ, Улан-Удэ городто 400 хүнэй һууритай һургуули, Оронгодо ба Бичурада тус бүридөө 280 хүнэй һууритай һургуулинуудые, Улан-Удэ городто 100 хүнэй һууритай үхибүүдэй сад, бурят һургуулида 300 хүнэй һууритай интернат, республиканска больницада 150 оротой хирургическа корпус, Усть-Баргажан тосхоной больницын 25 оротой главна байшан, Улан-Удэ городто 330 хүнэй һууритай кинотеатр бариха юм.

Республикын хүдөө ажа[...] электрификацилгада ба гандау[...] уларилтай аймагуудта газар [...] лалгын ашаар тогтууритай үрг[...] абаха хэрэгтэ анхарал ехээр [...] дуулагдана. 1957 ондо эдэ хүд[...] мэринүүдтэ гүрэнэй мүнгэнһөө [...] на, мүн колхозуудай мүнгэн нил[...] ехээр элсүүлэгдэхэ байна.

1957 оной түсэб дотор гэр бай[...] барилгые үргэдхэлгэдэ ехэ анхар[...] хандуулагдана. Түсэб зохёохо з[...] раа, энэ хэрэгтэ гаргашалагд[...] мүнгэн зөөри нэмэжэ олгогдоһон [...] на. Байгша ондо республикын [...] зар дээрэ гансахан гүрэнэй мүн[...] зөөреэр хамта дээрээ 120 мянг[...] дүрбэлжэн метр талмайтай гэхэ [...] али 1956 онойхиһоо хоёр дах[...] олон гэр байранууд баригдах[...] хараалагдана. Тэрэ тоодо БМАС[...] эй министерствонууд, зургаан[...] болон нютагуудтахи Соведүүд[...] та дээрээ 22 мянган дүрбэлж[...] метр шахуу талмайтай байрын г[...] нүүдые бариха юм. Революци[...] урда тээ Верхнеудинскда б[...] һан бүхы гэр байрануудай[...] ехэ талмайтай байрын г[...] нүүд 1957 ондо гансахан г[...] рэнэй мүнгэн зөөреэр бариг[...] жа, ашаглалгада оруулагдаха б[...] на. Байгша ондо гүрэнһөө мүн[...] урьһаар абажа, ажалшадай өө[...] дынь хүсөөр байрын гэрнүү[...] нилээд олоор барихаар [...] раалагдана. Республикын пре[...] приятинууд болон эмхи зургаан[...] дай хүдэлмэришэд ба албахаа[...] шад гүрэнһөө удаан болзортой[...] 14 миллионһоо дээшэ түхэриг мү[...] гэ урьһаар абаха байна.

Байрын гэрнүүдые барижа ба[...] һан барилгын организацинууд[...] капитальна барилгын таһагууд[...] бэхижүүлхын ба барилга дээрэ и[...] дустриальна арга үргэнөөр дэл[...] рүүлхын тула министерствону[...] городуудай ба аймагуудай гүйс[...] комууд зохихо бүхы хэмжээ аба[...] ёһотой.

Саашань арадай гэгээрэл[...] культурын ба элүүрые хамгаалг[...] зорилгонууд тухай элидхэлшэ хэл[...] бэ. 1957—1958 онуудай һуралса[...] жэлдэ 7 жэлэй һургуулинууд[...] шэнэдхэн байгуулха зэргээр найм[...] дунда һургуулинууд эмхидхэгд[...] байна. Тэрэшэлэн 8—10 классуу[...] та һурагшадай тоо олон болохо.

Байгша ондо эхин, долоон жэл[...] ба дунда һургуулинуудта һурагш[...] дай ниитэ тоо 95,2 мянган хүн б[...] лохо гэжэ тодорхойлогдоно. Ти[...] хэтэй хамта, хүдэлмэришэдэй [...] хүдөөгэй залуушуулай һургуу[...] нуудта һурагшадай тоо олон бол[...] хо юм. Мүнөө жэлдэ интернат-һу[...] гуулинуудые эмхидхэхэ хүдэлм[...] үргэлжэлүүлэгдэхэ юм. Иимэ һу[...] гуулинуудта һурагшадай тоо нёдо[...] до 600 хүн байгаа һаа, мүнөө жэ[...] дэ 1020 хүн болохо.

Гэгээрэлэй министерство бол[...] тэрэнэй нютагуудтахи органу[...] һургуулинуудта политехническэ һ[...] ралсал үшөөл хангалтагүйгөөр б[...] лүүлнэ, һурагшадые ниитын аш[...] тай туһатай ажалда багаар хаб[...] дуулна гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Байгша ондо үхибүүдэй саду[...] болон яслинууд олон болгогдож[...] тэндэ байдаг үхибүүдэй тоо 9[...] процентээр олон болохо байна.

Культурын талаар 65 киноуст[...] новко тодхогдохо гэжэ түс[...] бөөр хараалагдана. Тэрэшэл[...] Баргажанай, Яруунын, Хэжэнгы[...] Ахын, Иволгын аймагуудта хүд[...] гэй библиотекэнүүд, Тарбагата[...] Хориин аймагуудта үхибүүдэй би[...] лиотекэнүүд нээгдэхээр хараал[...] данхай.

БМАССР-эй Культурын мини[...] терство болон тэрэнэй нютагууд[...] хи органууд культурно-гэгээрэл[...] эмхи зургаануудай хүдэлмэри[...] һайжаруулха, хүн зоной дун[...] культурно-хүмүүжүүлгын хүдэлм[...] ри һайжаруулха, колхозуудай мү[...] гэн зөөреэр клубууд, библиотэ[...] нүүд болон культбазануудые оло[...] бариха ёһотой.

Нүхэд депутадууд! Танай үзэ[...] жэдэ табигдаһан 1957 он[...] БМАССР-эй арадай ажахые хү[...] жөөхэ гүрэнэй түсэб болбол респу[...] ликын бүхы аймагуудай, бүхы г[...] родуудай ажахы ба культурые са[...] шадань хүгжөөлгэ хараална. Э[...] хараалагдаһан даалгабаринууд[...] дүүргэлгэ хадаа промышленн[...] тиин, хүдөө ажахын бүхы һалб[...] риин ургалтые, манай арадай кул[...] турна хэмжээнэй ба материаль[...] ажана байдалай һайжаралгые хан[...] гаха байна.

Партиин Центральна Комитет[...] Советскэ правительствые тойро[...] нэгтаар жагсаһан БМАССР-эй [...] ажалшад мүрысөө үргэнөөр дэлг[...] рүүлжэ, Агуусхэ Октябрьска социа[...] листическэ революциин 40 жэл[...] ойе пэрэтэй түрэтэйгөөр угтах[...] 1957 оной арадай ажахын түсэбы[...] болзорһоонь урид дүүргэхэ гэж[...] этигэжэ байһан тухайгаа мэдүүл[...] хыемни зүбшөөгыт гэжэ нүхэр Бол[...] сохоев элидхэлээ дүүргэхэ зуура[...] хэлэбэ.

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ДУРБЭДЭХИ СЕССИ

[Б]урят-Монголой АССР-эй 1957 оной гүрэнэй бюджет тухай

БМАССР-эй Финансын министр депутат К. М. МАДАЕВАЙ элидхэлhээ

[Б]МАССР-эй 1957 оной гүрэнэй [бюд]жедтэ Коммунистическэ пар[тиин] XX съездын, КПСС-эй ЦК-гэй [дека]брьска Пленумэй абаhан [шиидх]эбэринүүд хараада абтаа гэ[жэ нү]хэр Мадаев хэлэнэ. БМАССР [1]957 оной гүрэнэй бюджет ма[най] республикын экономикые, соёл [бол]босоролые саашадань хүгжөөхэ, [...] ажалшадай байдалые hай[жар]уулха хэрэгые шухала мүнгэн [зөө]рөөр хангаха байна.

[19]57 оной бюджедые тодорхойл[хын]оо урда тээ, республикын 1955, [195]6 оной бюджедэй ямараар [дүү]ргэгдэhэн тухайнь министр хэлэбэ. БМАССР-эй 1955 оной гүрэнэй бюджет орошын талаар 312.407 мянган түхэриг болоо; харин гаргашын талаар 302.145 мянган түхэриг болоhон байна. Республикын 1956 оной гүрэнэй бюджет орошын талаар 100,9 процентээр, гаргашын—102,4 процентээр дүүргэгдэв. Тиихэдээ орошонь гаргашаhаа 10.587 мянган түхэригөөр ехэ байгаа. Бурят-Монголой АССР-эй 1957 оной гүрэнэй бюджет 359.502 мянган түхэриг байхаар хараалагдаа. 1956 онойхитой сасуулбал энэ жэлэй бюджедэй орошонь 13,6 процентээр ехэ болоно.

БМАССР-эй гүрэнэй бюджедэй орошо

[19]57 ондо республикын бюджед [пр]едприятинуудhаа, организаци[нуу]дhaa бүхы орошын 62,2 про[цент]инь гү, али 223.715 мянган тү[хэри]г орохо ёhотой.

[Р]еспублика дотор эрьесын налог[hоо] республикын бюджедтэ 123.434 [мян]ган түхэриг орохо ёhотой.

[П]редприятинуудай, ажахын ор[гани]зацинуудай олзо доходhоо [бю]джедтэ орохо мүнгэн 31.074 мян[ган] түхэриг байхаар хараалагдаа. [Эд]эээ предприяти, управлени, ми[нис]терство бүхэнэй продукци бү[тээжэ] гаргаха, продукциин өөрынь [үнэ]е доошолуулха, мүнгэ зөөри [хэм]нүүлхэ талаар тогтоогдоhон тү[сэбө]ө дүүргээл hаань, бюджедтэ энэ [мүнг]эн оруулагдаха байна.

[Тэр]ээнтэй дашарамдуулан [БМ]АССР-эй Худалдаа наймаанай [мин]истерствые (министр нүхэр Да[...]ов), Эдеэ хоолой товарнуудай [про]мышленностиин министерствые [(м]инистр нүхэр Власов), «Бурмон[гол]строй» трестые элидхэлшэ [шүү]мжэлбэ. Эдэ эмхи зургаанууд [195]6 ондо бюджедтэ оруулха мүн[гөө] хүсэд оруулаагүй. Энэ юун [ушар]hээ болооб гэхэдэ, тэдээндэ [харья]лтэй предприятинуудай олон[хин]ь үйлэдбэриингөө түсэбые, мүн [т]бараанай эрьесын талаар тог[тоог]доhон түсэбые дүүргээгүй, бү[тээжэ] гаргадаг продукцяа үнэтэй [болг]оhон, мүн тэдэниис худалдаха[д]а ехэ гаргаша гаргаhан байгаа.

[Т]үсэбөөр хараалагдаhан олзо до[ходой]е сүм оруулангүйгөөр хүдэл[мэри]лдэг предприятинууд үшөөл [бии] байhаар. Яруунын, Закаме[нэй], Хэжэнгын, Сэлэнгын рай[пром]комбинадууд 1956 ондо ашаг [олзо]гүйгөөр хүдэлмэрилжэ, 276 [мян]ган түхэригэй гарзада ороо. Гэ[бэшэ]е, БМАССР-эй Нютагай про[мы]шленностиин министерство эдэ [пре]дприятинуудай гарза ехэтэйгээр [ажа]ллахаяа болихынь тулада зохи[хо] хэмжээ абанагүй. БМАССР-эй [Эдэ]э хоолой товарнуудай промыш[лен]ностиин министерствын пред[при]ятинууд хамта дээрээ 1.897 мян[ган] түхэриг олзо дутуу оруулаа.

[З]ургаадахи табанжэлэй түсэбөөр [парти]ин XX съездын абаhан Дирек[тива]нуудтэ промышленна продук[циин] өөрынь үные 5 жэлэй турша[да] 17 процентhээ бага бэшээр доо[шол]уулха зорилго табигданхай. [Прод]укциин өөрынь үнэ сэнгэй доо[шол]ходо, арадай ажахыда мүнгэ [зөө]ри ехээр hомологдохо, мүн бюд[жед]тэ ехэ орошо ородог байна. Гэ[бэш]е, «Металлоширпотреб» завод, [...], hэсын фабрика, барилгын [мат]ериалнуудай Заиграйн комби[нат] болон бусад предприятинууд [про]дукциин өөрынь үнэ сэнгые доо[шол]уулха түсэбөө 1956 ондо дүүр[гээг]үй. Түүхэй эд болон материал[нууд]ые шадамараар алмангүйгөөр, [ехэ] гарзатайгаар хэрэглэhэн дээрэ[hээ] продукциин өөрынь үнэ сэн ехэ [бол]оно.

[Т]үрүү техникэ нэбтэрүүлгэ, бүри [сайн]аар үйлэдбэри эмхидхэхэ хэ[рэг] продукциин өөрынь үнэ сэнгые [доош]олуулхада ехэ удхашанартай. [Пре]дприятиин хүтэлбэрилэгшэд hо[мол]огдоhон мүнгые шэнэ техникэ [нэбт]эрүүлхэ, мүн хуушарhан техни[кые] шэнэлхэ, ажал хүдэлмэреэ [мех]анижоруулха хэрэгтэ аша [туhат]ай ехэтэйгээр, тон hайнаар [хэр]эглэхэ ёhотой. Мүнөө предприя[тинуу]дта асарагдаhан техникэ хаа [...]иин зогсожо байдаг, харин [hомол]огдоhон түхеэрэлгэ гүйсэд хэ[рэг]лэгдэдэггүй ушарнууд үсөөн бэ[шэ] дайралдадаг. Жэшээнь, Куда[рын] райпромкомбинадта 1956 оной [...] hарада хирпиисын пресс аса[рагд]аhан аад, жэлэй эсэс болотор [хэрэ]глэгдоогүй. Мүн эндэ хоёр пилорама бии аад, нэгэниинь саг үргэлжэ зогсожо байдаг. Тиимэhээнь 1956 оной түрүүшын хахадта 2314 кубометр модон хюреөдэгдэнгүй байшоо. Тиигэжэ хамта дээрээ 46 мянган түхэригэй модо тус предприяти хюреөдөөгүй.

Продукциие улам ехээр абалгада, үнэ сэнгыень доошолуулгада ажалай бүтээсые саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ хэрэг айхабтар ехэ удхашанартай. Гэбэшье, министерстбонүүд, управленинүүд, предприятинууд ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ талаар бии байhан арга боломжонуудаа гүйсэд хэрэглэнэгүй. Олохон предприятинууд ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ даалгабаряа дүүргэдэггүй, үлүү хүдэлмэришэдые, илангаяа хамhабариин ажалда олоор барижа байдаг, тиигэжэ салин хүлhээ үлүүсэ гаргашалдаг байна. Нютагай промышленностиин хэдэн предприятинууд — сабхи, hэеын фабрика, Хэжэнгын,Ториин, Түнхэнэй райпромкомбинадууд, тэрэшэлэн Хориин болон Уланай тээрмэнүүд ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ даалгабаряа 1956 ондо дүүргээгүй.

Промышленна, мүн хүдөө ажахын үйлэдбэриин дээшэлhэнэй үндэhөөр, 1957 ондо советскэ худалдаа наймаан саашадаа хүгжэхэ. Республикын гүрэнэй, кооперативна худалдаа наймаанай эд бараанай эрьесэ 1956 онойхидо орходоо 149.283 мянган түхэригөөр ехэ болохо байна. Республикын Худалдаа наймаанай министерство эд бараанай эрьесын түсэбые 1956 ондо хангалтагүйгөөр дүүргээ. Тиигэжэ БМАССР-эй Худалдаа наймаанай министерствын худалдаанай организацинууд бюджедтэ 2 миллион түхэриг дутуу оруулаа. Кооперациин олзо доходой налогhоо, тэрэ тоодо олзоборилгын кооперациhаа 494 мянган түхэриг, Бурмонкоопсоюзай зургаануудhаа 893 мянган түхэриг бюджедтэ оруулагдаагүй.

Мүн ажахын бусадшье органууд 1956 ондо бюджедтэ мүнгэ зөөри оруулха уялгаяа дүүргээгүй байха юм. Жэшээнь, БМАССР-эй Хүдөө ажахын министерство МТС-үүдэй хүдэлмэриин олзо доходоор, 3.129 мянган түхэриг, ой модоной олзо доходоор 313 мянган түхэриг бюджедтэ оруулаагүй.

Социалистическэ ажахыhаа 1957 оной бюджедтэ ехэ зөөриин орохо дээрэhээ, арад зонhoo бюджедтэ орохо мүнгэн 1956 онойхидо орходоо 4 процентээр бага болобо гэжэ нүхэр Мадаев тэмдэглэбэ. Январиин 1-hээ эхилжэ налог ашагдадаггүй доодо захын салин хүлhэнэй дээшэлүүлэгдэhэнтэй дашарамдуулан олон хүдэлмэришэд, албахаагшад налогhoo хүнгэрөө.

Хүн зонhoo, колхозуудhaa налог татаха квартальна түсэбүүд 1956 ондо республика дотор бүхы дээрээ дүүргэгдэдэг байгаа. Гэбэшье, Бичурын, Хэжэнгын, Курумканай, Прибайкальска аймгүйсэдкомууд финоргануудай, сельскэ Соведүүдэй хүдэлмэриень муугаар хинажа, мүнгэ зөөри элсүүлхэ түсэбые дүүргүүлээгүй.

Гүрэнэй урьhаламжануудhaa 1957 ондо республикын бюджедтэ 45.570 мянган түхэриг гү, али 1956 онойхидо орходоо 8.490 мянган түхэригөөр бага мүнгэн орохо байна. 1957 оной урьhаламжын хэмжээе бага болгохо тухай СССР-эй Верховно Соведэй зургаадахи сессиин шиидхэбэритэй тааралдуулан, манай республикын бюджедтэ орохо гүрэнэй урьhаламжын мүнгэн бага болоо.

БМАССР-эй гүрэнэй бюджедэй гаргаша

[Б]урят-Монголой АССР-эй 1957 [оно]й гүрэнэй бюджедэй гаргашань [359.]502 мянган түхэриг байхаар [хар]аалагдаа гэжэ нүхэр Мадаев [хэл]ээбэ. Арадай ажахыда, со[циаль]но-культурна хэмжээ-ябуулга[нуу]дта бюджедhээ 332,340 мян[ган] түхэриг гү, али бюдже[тэй] бүхы гаргашын 92,4 про[цен]тынь гаргашалагдаха байна. [Ар]адай ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ [...]96 мянган түхэриг hомологдохо. [Тэр]ээнhээ промышленностиие хүгжөөхэ хэрэгтэ 9.095 мянган түхэриг, байрын-коммунальна ажахыда 26.340 мянган түхэриг гаргашалагдаха.

Хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ жэл бүри бюджедhээ ехэхэн зөөри гаргашалагдадаг. 1957 ондо республикын хүдөө ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ 137 миллион түхэриг hомологдохо. Энэ ехэ мүнгөөр МТС-үүдтэ шэнэ тракторнууд, комбайнууд болон хүдөө ажахын бусад машинанууд худалдан абтажа, хүдөө ажахын үйлэдбэри улам hайжарха байна.

Гэр байрын барилгада, капитальна заhабарилгада, городуудые болон аймагай центрнүүдые болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ 1957 ондо 15.600 мянган түхэриг гү, али 1956 онойхидо орходоо 41 процентээр ехэ мүнгэн hомологдохо. Гэр байрын муугаар заhабарилагдадаг дээрэhээнь, ехэ дутуу дунданууд байhыень, тэдэниие усадхахын тулада заhабариин hүүлээр үшөө нэмэжэ зөөри гаргаха ябадал дайралдадаг гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

Капитальна барилгын ехэ дутагдалынь юуб гэхэдэ, мүнгэ зөөри олон барилганuудта сасагдажа, барилгын хүдэлмэриин унжагайруулагдадаг дээрэhээнь, зарим барилга гурба-табан жэлэй туршада хэгдэдэг байна. Жэшээнь, республикын ветбаклаборатори 1948 ондо баригдажа эхилhэн аад, мүнөө болотор бүтээдүй. БМАССР-эй Хүдөө ажахын министерство 1956 ондо барилга хэхэеэ 10 миллион түхэриг абаад, 154 барилга эхилhэн байгаа. Теэд энэ оной январиин 1-дэ тэдэнэйнь 106-ниинь дүүргэгдээгүй байшоо.

Республикын промышленна министерствонүүдэй болон управленинүүдэй капитальна гаргашануудые хангаха хэрэгтэ 1957 оной бюджедhээ 8.877 мянган түхэриг hомологдохо. Гадна, предприятинуудай өөhэдынь зөөриhөө, мүн БМАССР-эй республиканска мэдэлтэй городуудай зөөриие хубаагаад байхада капитальна гаргашануудта үшөө 11.252 мянган түхэриг нэмэжэ hомологдохо. Эдэ бүхы зөөриие гүйсэд хэрэглэхын тулада барилгын хүдэлмэриие hайжаруулжа, hомологдоhон мүнгые эзэн ёhoop хэрэглэхэ, барилгын сэнгые доошолуулжа, шанарыень hайжаруулха шухала.

Социально-культурна хэмжээябуулгануудта 1957 оной бюджедhээ 273.144 мянган түхэриг hомологдохо. Энэнь 1956 онойхидо орходоо 10,8 процентээр гү, али 26.718 мянган түхэригөөр ехэ. Тиихэдэ бүхы зургаануудай гэгээрэлэй хэрэгтэ 162.469 мянган түхэриг гү, али 1956 онойхидо орходоо 10,4 процентээр ехэ мүнгэн hомологдохо байна. Элүүрые хамгаалгын хэрэгтэ, физическэ культурада, спортдо—105.795 мянган түхэриг гү, али 1956 онойхидо орходоо 10.345 мянган түхэригөөр ехэ мүнгэн, социальна тэдхэмжэдэ—4.880 мянган түхэриг гү, али 1956 онойхидо орходоо 1 миллион түхэригөөр ехэ мүнгэн hомологдохо юм.

Шэнэ хуулиин ёhoop ажалшадта пенси түлэхэ хэрэгтэ, бага салин хүлhэ абадаг байhан хүдэлмэришэд, албахаагшадай дээшэлүүлэгдэhэн салин хүлhые түлэхэ хэрэгтэ бюджедhээ нилээдгүй ехэ мүнгэн гаргашалагдаха.

Мүн интернат-hургуулинууд улам олон боложо, тэдэнэр 6700 hууритай болохо. Городой, хүдөөгэй больницануудта 225 оро нэмэжэ табигдаха, городой, хүдөөгэй хүүгэдэй яслинуудта 230 hуури нэмэхэ юм.

Библиотекэнүүдтэ, культурын байшангуудта, хүдөөгэй клубуудта, наука, искусствые хүгжөөхэ хэрэгтэ, хэблэлдэ мүнөө жэлэй бюджедhээ 24.024 мянган түхэриг гаргашалагдаха. Энэнь 1956 онойхидо орходоо 2.463 мянган түхэригөөр ехэ.

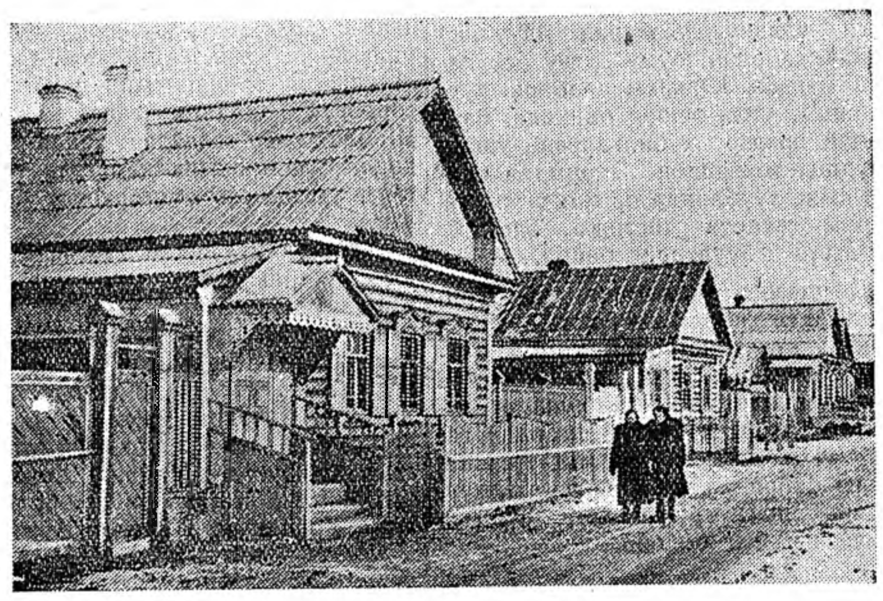
Аймагуудай болон городуудай 1957 оной бюджет орошо, гаргашын талаар 242.108 мянган түхэриг байхаар Верховно Соведэй баталамжада табигдана. Энэ зөөриин ехэнхи хубинь гэхэ гү, али 80 процентhээ үлүүнь социально-культурна хэмжээ-ябуулгануудта гаргашалагдаха байна. Республикын аймагуудай болон городуудай бюджедүүдтэ үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо 24.102 мянган түхэригөөр ехэ мүнгэн гаргашалагдахань.

Нүхэд депутадууд! Манай республикын 1957 оной гүрэнэй бюджет 1956 оной бюджедтэ орходоо нилээд ехээр дээшэлээ. 1957 ондо арадай ажахые хүгжөөхэ түсэбөөр хараалагдаhан ехэ хэмжээ-ябуулгануудта саг соонь мүнгэ зөөри hомолхын тулада предприяти бүхэн, ажахын орган бүхэн үйлэдбэриингөө түсэбые дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ ёhотой.

Бурят-Монголой ажалшад бүгэдэарадай hайндэр—Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 40 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын тулада, бүхы хүсэеэ элсүүлжэ, 1957 ондо арадай ажахые хүгжөөхэ түсэбые, мүн бюджедыень амжалтатайгаар дүүргэжэ, ажахыгаа, соёл болбосоролоо саашадаа хүгжөөхын тулада шэнэ амжалтануудые туйлаха байhаниинь дамжаггүй.

Шэнэ гэрнүүдые олоор, түргөөр бария

Шахтёрнууд өөhэдын гэртэй болоно

Республикын эгээн залуу город—Гусиноозерск город жэлhээ жэл бүри болбосон түхэлтэй боложо байна. Һаяхан хооhон тала байhан газарнуудта гоё hайханаар баригдаhан

2—3 дабхар гэрнүүд, эмхи зургаанай байшангууд бодоно. Шахтёрнуудай Культурын ордон энэ жэл баригдажа дүүрээд, мүнөө тэндэнь гоёолтын хүдэлмэри түлэг дундаа ябажа байна.

Томо томо гэрнүүдэй барилгын хажуугаар Гусиноозерскдо өөhэдынгөө хүсөөр өөhэдтөө гэр баригшадай тоо олошорно.

Өөhэдынгөө хүсөөр гэр бариха гээшэ тиимэ бэлэн хэрэг бэшэ ха юм. Хэрэгтэй модо шулуу бэлдэхэхэhээ гадна, хүсэ шадал, ехэхэн оролдолго гаргаха хэрэгтэй.

Өөртөө өөрынгөө хүсөөр гэр барижа орохо гэжэ рудоуправлениин больницын жолоодогшо Хайдуков шиидээ бэшэ юм. Теэд энэ нүхэр богонихон болзорто «Проезжая» гэжэ үйлсэдэ гоё гэгшын гэр барижа дүүргээ.

Гусиноозерскын барилгын управлениин слесарь-монтажник Михаил Николаевич Бушков уран дархан хүн юм. Ажалайнгаа hүүлээр сүлөө сагтаа нэгэ нэгэ модоорнь суглуулжа, зохидхон гэр барижа дүүргээд, мүнөө зосоохи түхеэрэлгэнүүдыень хэжэ байна. Нүхэр Бушковой бүтээhэн буфет, шифоньер, комод, сэсэг табиха тумбочкануудые харахадаа гайхахат. Фабрика дээрэ хэгдэhэнhээ өөрэгүй гоё hайханууд.

Энэ жэлдэ Гусиноозёрск городой олохон ажалшад өөhэдынгөө хүсөөр гэр барижа орохонь.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Һая бии болоhон «Проезжая» гэжэ үйлсэдэ баригдаhан шэнэ гэрнүүд харуулагдана. Наадахинь жолоошон Л. Хайдуковай гэр.

2. Уран гоёор hиилэгшэ Полина Тимофеевна Бухольцевагай Культурын ордондо хэрэгтэй түхеэрэлгэ hиилэжэ байhаниинь харуулагдана.

3. Михаил Николаевич Бушков өөрынгөө хэhэн буфет шэрдэжэ байна. Хажуудань хүбүүниинь.

И. Денисовэй фото ба текст.

Залуу барилгашадай слёт

ВЛКСМ-эй обкомой үүсхэлээр эмхидхэгдэhэн республикын залуу барилгашадай слёт гүрэнэй ород драмын театрын байшан соо hаяхан болобо. «1957 ондо хэгдэхэ барилганууд ба залуу барилгашадай зорилгонууд» гэhэн элидхэлые ВЛКСМ-эй обкомой таhагые даагшын орлогшо нүхэр Чукаев хэбэ.

Манай республикын барилганууд дээрэ мүнөө хамта дээрээ 5000 гаран комсомолшууд болон залуушуул хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэй 1000 гараниинь комсомолой путёвкоор Смоленскэ, Воронежско болон бусад областьнуудhaa өөhэдынгөө дураар ерээ.

Республикымнай барилгын олохон участогууд 1956 ондо хэгдэхэ хүдэлмэриингөө түсэбые саг соонь, hайн шанартайгаар дүүргэhэн байна. Жэшээлхэдэ, «Темлюйцемстрой» трест барилгын монтажна хүдэлмэриие 123 процент, «Забайкаллестранстрой»—114, Галуута-Нуурай барилгын управлени 120 процент дүүргэhэн байха юм.

Барилгашадай урда табигдаhан зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ манай залуушуул ехэхэн үүргэ дүүргэнэ. Онохойн барилгын управлениин шэрдэгшэн Нина Беликова, штукатурщигууд Нина Соболева, Мария Иванова, Геннадий Корепанов, Виктор Пестерев болон бусадай нэрэнүүд манай республикын барилгашан бүхэндэ мэдээжэ болонхой. Комсомолой организацинуудай үүсхэлээр мүнөө барилгын участок бүхэндэ комсомолшууд-залуушуулай бригаданууд эмхидхэгдэнхэй. Эдэ бригадануудай олонхидынь үйлэдбэриингөө түсэбүүдые үлүүлэн дүүргэнэ.

Галуута-Нуурай барилгын управлениин комсомолшууд-залуушуулай бригаданууд сооhoo Август Ветошниковой даадаг шулуушадай бригада сууда гаранхай. Тус бригадын гэшүүд үдэр бүриингөө даабариие хододоо үлүүлэн дүүргэдэг байна. Энээнэй ашаар hара, кварталайнь түсэб 180—190 процент хүрэтэр дүүргэгдэнэ. Иимэ амжалта хайшан гээд туйлагданаб гэхэдэ, нэн түрүүн, тэдэнэр ажалаа зүбөөр хубаарилан, хүдэлмэриингөө сагые шадажа хэрэглэнэ. Ажалайнь журам hайжарна, хүдэлмэриинь бүтээсэ дээшэлнэ. «Джидастрой», «Бурмонголгорстрой» трестнүүдэй барилгын участогуудай комсомолшууд-залуушуулай бригаданууд ажалдаа үдэр бүри шэнэ шэнэ амжалта туйлажа, бусад нүхэдтөө ажалай үльгэр жэшээ харуулна.

Гэхэ зуура республикын барилгын участогуудта дутуу дунданууд үшөө бии байhaap. Үйлэдбэри дээрэ ажалай журам, эмхидхэл hула, тиихэдэ зарим участогуудта барилгын модо шулуун хүсэдөөр зөөгдэжэ асарагдадаггүй. Энээнhээ боложо хүдэлмэришэдэй миин байха ушарнууд үзэгдэдэг, хараалагдаhан түсэб болзор соогоо дүүргэгдэдэггүй, —гэжэ элидхэлшэ болон үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ.

Республикымнай ехэ барилганууд дээрэ олон тоото залуушуул хүдэлмэрилнэ. Зүгөөр эдэ залуу хүдэлмэришэдэй дунда социалистическэ мүрысөөн ёhо тэдыгээр үнгэргэгдэнэ,—гэжэ үгэ хэлэhэн нүхэд Шевченко, Федотова, Громов гэгшэд зүб шүүмжэлбэ.

Комсомолшууд-залуушуулай зарим бригадануудай хүдэлмэридэ баhал дутуу дунданууд олон үзэгдэнэ. Жэшээ болгон «Темлюйцемстрой» трестын хоёрдохи барилгын участогта эмхидхэгдэhэн бригаданудай хүдэлмэриие абаад үзэе. Тэндэ комсомолшууд-залуушуулай гурбан hайн бригада эмхидхэгдэhэн байгаа. Теэд эдэ бригадануудай хэжэ байhан ажалдань туhалха, хүдэлмэридэхи дутагдалнуудынь усадхаха талаар комсомолой комитет юушье хээгүй байшоо. Энээнhээ шалтагаалан тус бригадануудай алинииншье февраль hарынгаа түсэбые дүүргээгүй. Иимэ байдалые хаража байгаад, ВЛКСМ-эй комитет, тэрэнэй секретарь нүхэр Мещенин шэхэ дүлии кабинедтээл hуужа байhан зандаа.

— Манай Галуута Нуурай барилгын управлени комплексно бригаданuудые эмхидхэхэ талаар hайн үүсхэл гаргаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Комплексно бригадануудай бии болоhoop хүдэлмэришэднай миин байхаяа болёо, ажалай журам hайжараа, салин хүлhэниинь дээшэлээ. Теэд иимэ hайн, түрүү дүй дүршэл республикымнай бүхы барилганuудта хүсэд нэбтэрүүлэгдээгүй байна,—гэжэ Галуута Нуурай барилгын управлениин комплексно бригадын бригадир нүхэр Ветошников хэлээ.

Барилганууд дээрэ комсомолшууд-залуушуулай постнуудые бии болгохо тухай үгэ хэлэhэн нүхэд зүб тэмдэглээ. Ушар юуб гэхэдэ, барилгын боложо байhан газарта асарагдаhан хирпиисэ, барилгын модон хайра гамгүйгөөр хаягдана, бутаргагдана. Илангаяа хирпиисэ ехээр эбдэрнэ. Энээнhээ боложо барилга дээрэ хүдэлмэри ехээр hаатуулагдана, үлүү саг гаргашалагдана.

— Барилгын участок бүхэндэ шэнэ техникэ абтанхай. Теэд энэ техникын ехэ хүсэн үйлэдбэри дээрэ дүүрэнээр ашаглагданагүй. Жэшээлхэдэ, Галуута Нуурай барилгын участогуудтахи экскаваторай хүсэнэй 21 процентнь, крануудай—33 процентнь, «Джидастрой» трестдэхи скрепернүүдэй—0,15 процентнь ашаглагдана. Гээгдэлhээ гарахын тула нэн түрүүн, техникын хүсые зүбөөр, шадабаритайгаар хэрэглэхэ. Тиимын тула техническэ hуралсал эмхидхэхэ ёhотойбди,—гэжэ үгэ хэлэhэн нүхэд Спесивцев, Богомолов, Скальская, Мещенин гэгшэд мэдүүлээ.

Залуу барилгашадай слёдто хабаадагшад Агуухэ Октябриин 40 жэлэй ойе ажалай шэнэ амжалтаар угтаха гэhэн шэнэ уялгануудые абаа.

Модо бэлэдхэнэ

Сталинай нэрэмжэтэ колхоз Баргажанай аймагтахи томохон колхозуудай нэгэн юм. Колхоз энэ жэлдэ барилгын ехэ хүдэлмэри хэхээр хараална. Мүнөө 40 гаран хүн Талла гэжэ газарта модо бэлэдхэжэ байна. Отологдоhон модон 50 морёор таллуулагдажа, машинын харгыда оруулагдана.

Хамта дээрэ 3500 кубометр модон бэлэдхэгдэжэ, барилгын газарта асарагдахаар хараалагдана.

Ц. Цыдыпов.

Ахын малша хүбүүн

ОЧЕРК

—Наашаа Шарлай, сэхэ руунь хэлэ — мал адуулха дуратай гүш? Ши энэ ажалдаа хананги ябадаг гүш?

Бага ханхигаршаг, залуу хүбүүн харюу хэлэхэһээ урид атар сүлөөдэ амаржа байһан мал һүрэгөө хараад орхино. Тиигээд нүхэртэеэ зэргэлжэ, газарта һуугаад, галдаа хуурай бургааһа нэмэжэ, дуугарба:

— Сергей, шамайгаа ойлгоногүйб. Юундэ тиигэжэ намһаа асуунаш, али намайе муугаар хүдэлнэ гэжэ һанаа гүш?

— Бэшэ ааб даа, Шарлай,—гээд нүхэрөө энеэбхилэн хаража,— ши миниингээ асуудал ойлгоогүйш. Би шамаяа галхааха гэжэ огто һанаагүйб. Үнэхөөрөө бидэ хоёр үнэн сэхээр ажалланабди. Теэд ямар үрэ гаранаб?

— Ямар гэжэ юун бэ? Колхознай һү һаана ха юм!

—Хэды шэнээн һаанаб?

— Бэшэ гүүртэнүүдһээ манайхи дээшээ байха.

—Хэдыб теэд, жэлдээ?

— Үнеэн бүхэнһөө 250 литр, хайнагһаа—300.

—Тиимэл даа: үнеэнһээ—250, хайнагһаа—300! Ямар өөдэгүй бағаб даа. Һайн ямаанһаа дээшээ гараха бэшэ аал? Би бодожо үзөөд, бидэ хоёрой ажал хиидэ хосорно гэжэ шиидхээб. Хэдышье хүлһөө гарга—хубилалта үзэгдэнэгүй. Тиимэ дээрэһээ би шамайе юун гэжэ бодожо ябадаг хаб гээд, асуугаа һэм.

Шарлай модоор ғалаа һэргээжэ харюу хэлэхын орондо мүн Сергейһээ асууба:

—Ши, нэгэ тээшэ, ондоо газарта ошохоёо һанаа бэшэ гүш?

— Одоол тиимэ һанал намда байхагүй — гэжэ Урбаев лаблан хэлээд,—харин ондоо бодол һанаанһаам гаранагүй гэбэ. Колхоздоо һайн үүлтэрэй бухануудые асаржа, һүрэгөө һайжаруулхын хойноһоо ёһотоор оролдоогүй һаа, манай монгол үнеэдһээ биратай юумэн гараха байнагүй. Иимэ эрилтэ правлениин урда табилтай гэжэ һананам. Хайнаг, һарлагуудһайшье — һүрхэй тулга болоногүй. Бодото һайн үүлтэрэй мал һүрэг зайлашагүй шухала болоод байна.

— Манай Ахын байдалда, Сергей, таараха гэжэ бодоно гүш?

— Хэрбээ мүртэйгөөр оролдоо һаа, Шарлай, хуу таараха. Һанана гүш, һайн үүлтэрэй хусануудые асараа хамнайбди. Тэрээнһээ хойшо хонин ажалнай хүл дээрээ гараа бэшэ аал?

— Теэд, һайн үүлтэрэй бухануудэндэхи уларилда тэнсэхэгүйл хадаа!

— Яагшааб, хараел. Хэрбээ намда найдаа һаань, би буха харааашан болохо байнаб.

Иигэжэ Сергей Урбаевай нүхэртөө хөөрөөшэ шэнэ зүйл бэшэ байгаа. Энээн тухай колхозой түрүүлэгшэ, правлениин гэшүүд үнинэй хэлсэдэг аад, хэлсээнһээ саашаа юуншье болодоггүй байба. Мүнгэн үгы гү, али ондоо элдэб бэрхэшээлнүүдһээ дальдираад, болзоргүй хойшолуулагдадаг байгаа юм.

«Һанаһандаа — һарбайжа хүрэхэ» сухаришагүй шууд бодомжо залуу үхэршэн Сергей Урбаев эхилэн табиба. Тэрээниие холо бодолтой, нэтэрүү хүбүүн гэжэ колхоз соо мэдэдэг болоо юм. 1950-яад ондо һургуулиһаа гараһаар фермэ дээрэ ошожо, түрүүшээр тэжээл шэрэлсэдэг байһаар, удангүй гүүртые даагша болоо һэн. Нэгэтэ Сергей бэлшээриин малаар колхозой центрһээ 170 километр газарта хажуудаа нэгэ залуу адуулгашантай нүүжэ ошохо баатай болоо. Правлениин иимэ шиидхэбэридэ олон хүн маргаһан байха. Бэлшээриин һүрэг малые хоёр залуу хүбүүдтэ найдаха гээшэ аюултай хэрэг гэлсэхэдэнь партийна организациин секретарь артелиин түрүүлэгшэ хоёр Урбаевые эгээн шадабаритай, найдамтай хүн гэжэ тоолохо байба.

Тиигэбэшье, ойлгоорой, Сергей, ехэхэн харюусалгатай ажал шамда даалгагдаба гээшэ. Бүхэли зун соо бэлшээри дээрээ эзэн байхаш. Энэ тэрэ байдалаа зүбшэхэ гэхэдэш үнеэшэдһээ ондоо хүн тэндэш байхагүй,— гэхэ мэтээр тэдэнэр һайса захиһан байгаа.

Сэргейдэшье эли бэшэ зүйлнүүд олон һанагдана. Юугээр һайн бэлшээри танидаг шэлэдэг хаб, хэдыдэ малаа уһалхаб, ямар үедэ амаруулхаб гэхэ мэтэ олон жэжэ асуудалнуудые мэдэжэ абаһанайнгаа һүүлдэ Сергей түрүүлэгшэдэ хэлэбэ:

— Зай, ондоо асуудал үгы, маанадаа ябуулагты.

Хүрэхэ газартаа ошоод, түрүүшын үдэрнүүдтэ малаа адуулаад байхадаа олон юумэ дутуу асууһанаа мэдэбэ. Юрэнхы заабари дуулабашье, үнэн ошоод байхада, байдалай эрхээр хубилгалтай ушарнуудшье тохёолдоно. Заримдаа малнуудынь туубарида орожо үгэнэгүй, зарим газарта тогтожо, эдеэлжэ үгэнэгүй, ябуултадаг байба.

Бэлшээрээ хубилгажа, туд бүридэнь ээлжээгээр һэлгүүлжэ адуулха гэхэдэ зүлгэ ногооной хомор байһан дээрэһээ таараж үгэбэгүй. Байн-байһаар малай бэлшэхэ дуратай газар, хэбтэдэг амардаг газар гэхэ мэтые ажаглан танижа, шэнэ байрадаа түбхинэбэ. Малнуудайнь шэгнүүр ургадаг, һүнэйнь һаам нэмэдэг болобо.

Теэд баһа нэгэ бэрхэтэй юумэн—шоно олон. Адуулгын малһаа холодохын аргагүй, халтад гэбэл хахара татахаар дугташалдана. Олохон һүни унтангүй, малаа тойрожо хонодог байба. Зүгтөөл нэгэшье толгой мал шонын аманда ороогүй юм.

Тиин, Урбаевай гүүртын мал илгарма тарган, һү шэмэнь дээшэлэнхэй байгаа һэн. Гэбэшье, эды шэнээн ашаг шэмэ Сергейн сэдьхэл ханаанагүй. Түрэлхи колхоздоо — «Улаан Ахада» — Сэлэнгын аймагай фермэ дээрэхи шэнги племенной үнеэдые хараһайб гэһэн һанал-бодол толгойһоонь гаранагүй....

Удангүй «Улаан Аха» колхоздо гурбан томо костромской үүлтэрэй бухануud асарагдаба. Бүхы тосхоной хүнүүд бүгэдэ һонирхобо. Зарим нэгэшүүл һүрөөтэй нюдэнһөөнь айжа, холоһоо харана.

— Мүнөөл һүрхэй шэнги харагдана ааб даа, үбэл болоходо борхиилдошохо ёһотой даа — гэлсэжэ, зарим һамгад хитэнгеэр хөөрэлдэнэ.

Үбэл болобо, тусгаар харууһан дээрэ байһан «костромаагайхид» убайлбагүй. Сергей Шарлай хоёрой һанаашаар, тэдэнэй һүрэгтэ эдэ бухануud табигдаагүй. Харин тэдэнээ уяада байлгаад, рационой ёһоор эдеэлүүлнэ. Байн, бүгэдэнтэй дадажа, элдин номхон абаритай болоо юм. Зүгөөр Урбаевай һанахада: намагай тэбэри үбһэн, ехээр дабһалһан аргуун талхан мүртэй тэжээл бэшэ шэнги һанагдана.

Тиин, үүлтэр һайнтай түрүүшын тугал гаража, бүгэдые баярлуулба. Удангүй нэгэ зүһэнэй арбаад тугал болобо. Шэнэ үүлтэрэй өөдэргэ хөөрхэн тугалнуудые тугалшадай эдеэлүүлхые харахадаа, Сергей тэдэнэй ехэ болохые һанаандаа хүлеэжэ ядадаг байба.

Нэгэтэ, Сергейе правленидэ ерүүлжэ, томо үүлтэрэй хашарагууд шинии гүүртэдэ таһалагдахань, энэ үдэрһөө хойшо үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэриин хуби-заяан шамда даалгагдаба. Шадаа һааш—ехэ шүүбэритэй байхабди, шадаагүй һааш—хүнэй наадан болохобди гэжэ сэхэ хэлэгдэбэ.

Шадаа һааш—гэжэ хэлэхэдэ бэлэн, шадаха гээшэнь хайшаа юм? Би өөрөөшье, Шарлайшье, фермые даагша Цырендоржи Багшихановшье монгол үхэр һарлаг хоёрһоо ондоое наһандаа хаража үзөөгүй зонууд ха юмди. Костромской үнеэдые харууһалхадаа ядаг байгаа юм? Юунһээ эхилхэ ёһотойб? гэхэ мэтэ асуудалнууд һанаандань ходо хүрмэлдэбэ. Тиигэбэшье, анханһаа зориһон хүсэһэн хэрэгээ һанажа, Сергей өөрынгөө һүрэгтэ шэнэ үүлтэрэй хашарагуудые ниилүүлбэ.

Энэ үдэрһөө хойшо сүлөөгүй үдэр һүнинүүд бүри олошорбо. Тиигэбэшье һайн байратай, һайса эдеэлүүлээд, уһалаад байһан үүлтэртэ мал, Ахын шэрүүн үбэлые убайлангүй тэсэхэ байна гэжэ мэдэгдээ. Тиигэһээр шэнэ гунжад туғаллаха ойртобо. Тэрээндэ үнеэшэд бүхэн бэлэдхэбэ.

Түрүүшын жэлэй түл абалгада үнеэд олоороо һубайрба. Үнеэдээ эмхигүйгөөр ороондо оруулһан ябадал элеэр мэдэгдэбэ. Тиигэбэшье, хашараг байхаһаа хойшо хүхэ таряа, концентрат эдижэ, зоргондоо уһалагдадаг байһан шэнэ үнеэд тулама дэлэнтэйгээр тугаллаба. Эдэ үнеэдэй анха түрүүшын һаам 4—5 литр болохо байхадаа нютагай үүлтэрэй һаамые хоёр дахин булина гээшэ. Улам хойшоо болохо бүридөө һү һаалга нэмэһээр байба.

Харин 1956 он гарахада энэ колхоз 30 гаран һайжаруулагдаһан үүлтэрэй үнеэдтэй, 10 гаран тугалтай байхаһаа гадна, урдань ехэ һаад болодог үнеэдэй һубайралгые усадхажа шадаһан байба. Малшадай оролдолгын дэмы хосороогүй хадань ганса Сергей Шарлай хоёр сэдьхэлээ ханаа бэшэ, харин улаан-ахынхид бүгэдэ томонууд үнеэдээрээ омогорходог болоо һэн.

—Һаалиин хүнэгэй түргэн дүүрэхые харахадаа — бүхы үнеэднай иимэнүүд агша һай — гэжэ Сергей нэгэнтэ бэшэ дуугарһан байха юм. Үүлтэр һайжаруулха ажахые мүртэйгөөр табижа шадаад байхада бүхы үнеэдһээ ехэ һү һаадаг болохобди гэжэ үнеэшэд этигэнгеэр харюусадаг байба. Хожомоо энэ ажахые хүтэлбэрилдэг болохоб гэжэ Урбаев огто һэжэглэнэгүй.

Нэгэтэ тэрэ хүбүүе артелиин түрүүлэгшэ Николай Иванович Саптуев ерэ гүүлбэ. Ороходонь шарабтар үһэтэй залуухан басаган һуужа байгаа.

— Танилсагты Сергей, — гэжэ түрүүлэгшэ заагаад, — Вера Марченко, манда шэнэ зоотехник Краснодарска техникумһээ ерээ гэбэ.

—Энэ манай—гээд гараа барилсахыень хүлеэжэ, — фермые даагшаар һая томилогдоһон хүн—гэжэ хэлэбэ.

Урбаев гайхангяар түрүүлэгшэеэ хаража, наадална гү гэжэ һанана.

— Ямар гайхангяар харанаш, һая мэдэһэн шэнги, али парторганизациин секретарь шамда хэлээгүй гү? Үгы? Олоогүй ха юм. Фермые даагшаар байһан Цырендоржиие хүршэ колхозой түрүүлэгшэ болгоо. Тиихэдэнь правлени МТФгээ шамда даалгаха, шинии мал Шарлайда үгүүлхэ гэһэн шиидхэбэри гаргаа,—гэбэ.

— Тиимэ ажалда ябажа огто үзөөгүй хүн ха юмби...

— Шарлайшье ахалагша малшан ябажа үзөөгүй ха юм даа.

— Бишье зоотехник ябажа үзөөгүй аад, эндэ эльгээхэдэнь арсаагүйб, — гээд Марченко энеэбхилэн дуугарба.

Шэнэ тушаалһаа Сергейшье тунхарибагүй. Юрэ һанахада ажалайнь хэмжээ үргэн, хүтэлбэрилхэ хүдэлмэридэ ямаршье дүршэлгүй байһандаа зүрхэсэхөөр байба. Фермэ дээрэнь үнеэшэдшье олон, хоёр зуугаад һаамхай үнеэд, зуу шахуу һаамхай хайнагууд, һарлагууд... Үнгэрөөшэ ажахын жэл соо энэ фермэ амжалтатай гараа. Нютагай үүлтэрэй үнеэн бүхэнһөө 500 гаран литр, хайнагһаа — 600, һарлагһаа — 400 литр һү һаагаа.

Ажахын жэлэй дүнгөөр колхознигуудай ажалта үдэртэ найман гүхэриг мүнгэ, ехэ тоһо, мяха хубааһан байха юм. Эдэ бүхы түйлалтануудаа ажахын шэнэ жэл соо бүри бэхижүүлхэ хэрэгтэй. Теэд, хорёод наһатай хүнэй диилэхээр хэрэг гээшэ гү? Фермэ даажа абахадаа өөрынгөө хүсэ шадабариие үлүүсэ сэгнээ бэшэ гүб?—гэхэ мэтээр бодоно.

Сергейн нюусагай һанаае тааһан шэнги Вера Марченко, Николай Иванович Саптуев, партийна организациин секретарь Самбу Данзанович Биданов гэгшэд бүхы хүсөөрөө туһалалсаха гэжэ оролдоно. Илангаяа мүнөө жэлэй үбэлжэлгын гол түлэг үе соо тэдэнэй туһаламжа зайлашагүй шухала байба.

Малайнгаа хүсэ шадал буурааха гүй, ашаг шэмыень саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ, үбһэ тэжээлээ химгадаха, мал бүхэнэй ашаг шэмын жэшээгээр шэнэ рацион зохёожо хооллуулха, үнеэдээ хоёр удаа һааха, һү һааһанай жэшээгээр нэмэлтэ түлбэри малшадтаа үгүүлхэ гэхэ мэтэ олон янзын хэмжээ ябуулгануудые хэды залуушье һаа эдэбхитэй халуун оролдолгын хүсөөр бэелүүлжэ шадаһан байха юм.

Энэ фермэ дээрэ хүдэлжэ байһан хүнүүдэй эмхитэй ба жүдхэмжэтэй тэмсэлэй ашаар һү һаалгань, багааршье һаа, саг үргэлжэ ургана. Колхозой эрхим үнеэшэд Дулма Цыбикова, Норжима Дугарова, Ямбо Ошорова ба бусад аймаг соогоо түрүү һуури эзэлнэ, энэ фермэ мүн түрүү һуурида гаранхай.

И. Шалимов.

Холын гүүртэ, отарануудта кино һайнаар харуулдаг болохо

Аймагай культурын таһагай хүдэлмэрилэгшэд Закаменай «Коммунизм», «Байгал» колхозуудай гэшүүдые урда жэлнүүдтэ нүүдэл нэгэ кинопередвижкээр хангадаг һэн.

Эдэ колхозуудай малай фермэ, гүүртэнүүдэйнь хоорондоо холо дээрэһээ, ганса кинопередвижкэ бүхы колхознигуудта кино харуулжа урьдидэггүй байгаа. Аймагай культурын таһаг энээниие харалдаа абажа нэгэ киномеханигые саг үргэлжэ хүдэлхөөр «Байгал» колхоздо февраль һарада эльгээгээ. Мүнөө «Байгал» колхозой хоёр бригадануудта киноустановконууд тодхогдоо. Энээнэй ашаар бригадын гэшүүд хоёр хоноод лэ, кино хараха аргатай болобо. Гэхэтэй хамта, холын гүүртэ отарануудай малщад үбэлжэлгын эхилһээр нэгэшье кино хараагүй байна. Колхозой правлени, партийна эхин организаци малшадтаа кино харуулха тухай огто һаналаа табинагүй.

Б. Ванчиков.

Суэцкэ канал сэбэрлэгдэжэ байна

КАИР, мартын 26. (ТАСС). Суэцкэ канал сэбэрлэгдэһээр. Ферданска хүүргэһээ 74 километр тухайтай газарта шэнгэһэн «Эдгар Бонн» гэжэ судна мартын 25-да каналай оёорһоо гаргагдаа. ООН-эй генеральна секретарь Хаммаршельд судные гаргахада байгаа. Суэцкэ портһоо канал руу ородог газарта шэнгэшэһэн «Абукир» гэжэ корабль мүнөө каналаар гаралгые гансаараа һаатуулжа байна. Энэ корабль апрелиин 10—12-ой үдэр дээшээ гаргагдаха. 4 мянган тонно багтаамжатай суднанууд мүнөө Суэцкэ каналаар гаража шадаха юм гэжэ Суэцкэ каналай захиргаан соносхоо.

Англида забастовконууд болоһоор

ЛОНДОН, мартын 26. (ТАСС). Англиин 200 мянган судна бүтээгшэд, мүн судна заһабарилагшад хоёрдохи долоон хоногоо забастовко хэжэ байна.

Промышленнигууд салин хүлһыетнай 5 процентээр дээшэлүүлхэмнай гэхэдэнь, хүдэлмэришэд зүбшөөгөөгүй. Тэдэнэр салин хүлһыень арбан процентээр дээшэлүүлхэ гэһэн эрилтэ табина.

Забастовко хэжэ байһан судна бүтээгшэдтэй машина бүтээгшэд миллион гаран хүн нэгэдээ. Тэдэнэр мүн лэ салин хүлһээ арбан процентээр дээшэлүүлхын түлөө тэмсэнэ.

Хэрбээ апрелиин 6 болотор машина бүтээгшэдэй эрилтын дүүргэгдээгүй һаа, машина бүтээдэг промышленностиин бүхы хүдэлмэришэд бүгэдэниитын забастовко соносхожо, тэрээндэнь 3 миллион гаран хүн хабаадаха юм гэжэ мэдээсэгдэнэ.

Индонезидэ правительство мүнөө болотор тогтоогдоогүй байһаар

ДЖАКАРТА, мартын 25. (ТАСС). Ажахын элдэб һалбаринуудай мэргэжэлтэдһээ бүридэһэн «ажал хэрэг хүтэлхэ» правительство байгуулхыень национальна партиин түрүүлэгшэ Сувирьо гэгшэдэ Индонезиин Республикын президент Сукарно мартын 25-да дурадхаа. Шэнэ правительствода министрнүүдые томилходоо, тэдэнэй ямар партида хабаатай байһаниинь хараада абтахагүй.

Энээнһээ урда олон партинуудай түлөөлэгшэнүүдые нэгэдхэжэ, Сувирьо гэгшын правительство байгуулха гэһэн бүхы һэдэлгэнүүдэйнь буруу һүрэһэн дээрэһээ, хойшодоо ямар партиин түлөөлэгшэб гэжэ харахагүй, харин ямар мэргэжэлтэйб гэжэ правительствода орохо хүнүүдые хараха гэжэ шиидхэбэри абтаа.

США Египедые айлгана

НЬЮ-ЙОРК, мартын 25. (ТАСС). Хэрбээ Израилиин Египедтэ дахин добтолоо һаань, Израильда туһаламжа үзүүлхэ гэһэн уялга Франци абаа гэжэ Америкын хэблэл дуутай шуутайгаар мэдээсэнэ.

Гэбэшье, энэ мэдээсэлдэнь этигэхэ хүн үсөөн. Юуб гэхэдэ, Египедые айлгаха зорилгоор Египедтэ дахин Израиль добтолхонь гэһэн мэдээсэл америкынхид тараана.

Англи Америка хоёрой хэлсээн тухай „Иомиури“ газетэ иигэжэ бэшэнэ

ТОКИО, мартын 25. (ТАСС). Англи Америка хоёр Бермуд арал дээрэ хэлсээ хэхэдээ, гансал сэрэгэй асуудалнуудые зүбшэн хэлсээ гэжэ «Иомиури» газетэ тэмдэглэнэ. Тиихэдэ эб найрамдал хамгаалха тушаа нэгэшье үгэ хэлсэгдээгүй. Тиимэһээ уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулха талаар энэ зүблөөн дээрэ бодото ямаршье хэмжээн хараалагдаагүй байһаниинь эли гэжэ «Иомиури» газетэ бэшэнэ.

Англиин добтологшод Йемендэ дайгаар ороо. Йеменэй арад зон эрхэ сүлөө бэеэ даанхай байдалтай байхын түлөө тэмсэхээр эрид шиидэнхэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Англиин добтологшодтой тэмсэжэ байһан Йеменэй солдад...

ТАСС-эй фотохроника.

Алжирта боложо байһан дайнда эсэргүү тэмсэл

ПАРИЖ, мартын 26. (ТАСС). Франциин түрүү хүнүүд Алжир тухай асуудалые эбэй ёһоор шиидхүүлхын түлөө тэмсэл хэнэ. Эб найрамдалай тала баригшадай хүдэлөөнэй хүтэлбэрилэгшэдэй уряалаар Гера городто (Крез департамент) митинг боложо, тэрээндэ мянга шахуу хүн хабаадаа. Эб найрамдалай национальна Соведэй президиумэй гэшүүн Жак Мадоль, коммунануудай нэгэнэйнь мэр... циалист, коммунистическэ пар... департаментдахи федерациин ... ретарь митинг дээрэ үгэ хэлээ. ...жирта боложо байһан дайе ... түргэн болюулжа, Франциин ... дадуудые Эхэ орондонь буса... гэһэн эрилтэ тэдэнэр табяа.

Мүн Пюто городто, Пари... 19-дэхи округто иимэ митинг... болоо.

Ливанай правительствын шиидхэбэриие арад зон буруушаана

БЕЙРУТ, мартын 25. (ТАСС). Ливанай засагаархид «Эйзенхауэрэй түсэбые» дэмжэһэн байна. Энээниие нь «Аль-Ахбар» газетэ буруушахадаа, Ливанай арад зоной олонхиин һанамжые энээгээрээ мэдүүлнэбди гэжэ бэшэнэ. Ливанай арад зон араб оронуудтай һаналаа нэгэдэнги байжа, бусадшье ... дуудтай, тэрэ тоодо советскэ а... тай эбтэй байхые хүсэнэ.

США багдатска бүлэглэлэй ... рэгэй комиссиин гэшүүн болохо... жэ шиидээ. Энэ ушар Ливаниие... ри аюултай байдалда орүүлна г... газетэ бэшэнэ.

Японой таряашадай съезд болобо

ТОКИО, мартын 25. (ТАСС). Бүхы Японой таряашадай съезд мартын 25-да Токиодо нээгдээ. Японой 300 мянган таряашадые түлөөлһэн съездын 700 делегат ороной хүдөө ажахын байдалые, мүн Японой таряашадай хүдэлөөн тухай асуудалые зүбшэн хэлсээ.

Хүдөө ажахын талаар Японой правительствын ябуулжа байһан политикые таряашадай организацинуудай түлөөлэгшэд шүүмжэлээ. Хүдөө ажахыда ашагдадаг ехэ налог болюулагдаха ёһотой. хи... саанаһаа эдеэ хоол асарагд... болихо ёһотой гэһэн эрилтэнүү... тэдэнэр табяа. Хилын саанаһаа... хоолой асарагдахада, Японой хү... ажахы хүндэ хүшэр байдалда ... дог байна.

Японой таряашадай бүхы эм... нүүд дары түргэн нэгэдэжэ, ... ряашадай аша туһын түлөө ... дөөрөө хамтаржа тэмсэхэ ёһ... гэжэ олон делегадууд мэдүүлээ...

Бермуд арал дээрэ Англи Канада хоёрой хоорондо зүблөөн боложо байна

ОТТАВА, мартын 25. (ТАСС). Бермуд арал дээрэ мүнөөдэр Англи Канада хоёрой хоорондо зүблөөн эхилээ. Англиин премьер-министр Макмиллан, гадаадын хэрэгүүдэй министр Ллойд, Канадын премьер-министр Сен-Лоран, Канадын гадаадын хэрэгүүдэй министр Пирсон, худалдаа наймаанай болон сэрэгэй үйлэдбэриин министр Хау гэгшэд зүблөөндэ хабаадалсана. Европын оронуудтай Канадын худалдаа наймаа хэхэ тушаа асуудал зүблөөн дээрэ түбхын түрүүн зүбшэн хэлсэгдэхэ юм гэжэ Канадын хэблэл мэдээсэнэ.

Европын ниитэ дэлгүүрэй байгуулагдахада, Канада худалдаха юумэеэ, илангаяа шэниисээ Евр... абаашахань бэрхэтэй болохонь ... гэжэ хэблэл тэмдэглэнэ. Мүн К... да Англи хоёрой худалдаа най... ургэдхэхэ тухай асуудал зүб... дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ. М... үедэ Англида Канада ехэ юумэ... далдадаг аад, бага юумэ Англ... худалдажа абадаг. Англида ... үгэхэ тухай асуудал хоёр пр... тельствын толгойлогшонор зүб... хэлсэхэ юм. Мүн Британска н... нуудай нэгэдэлдэ ородог оронуу... премьер-министрнүүдэй зүблөө... лаха тухай, НАТО-дохи байдал... хай, Дутын, Дунда Зүүн зү... байдал тухай асуудалые Сен-Л... Макмиллан хоёр зүбшэн хэлсэ...

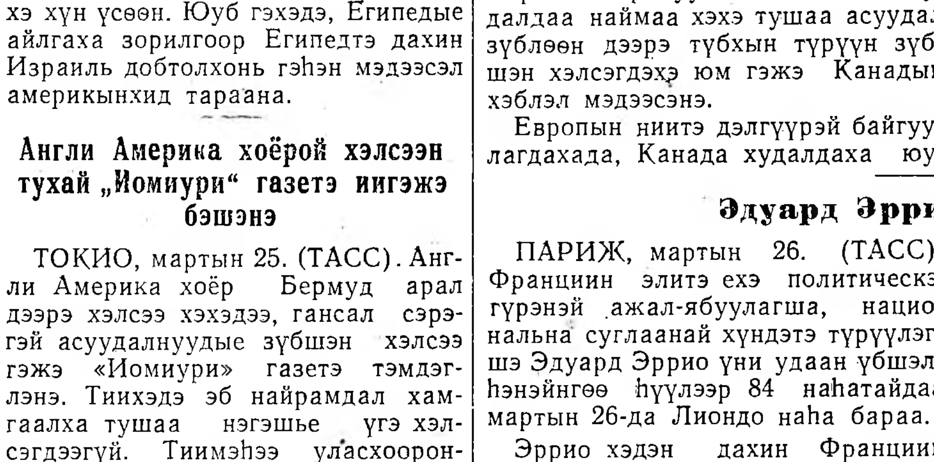
Эдуард Эррио наһа бараба

ПАРИЖ, мартын 26. (ТАСС). Франциин элитэ ехэ политическэ, гүрэнэй ажал-ябуулагша, национальна суглаанай хүндэтэ түрүүлэгшэ Эдуард Эррио үни удаан үбшэлһэнэйнгөө һүүлээр 84 наһатайдаа мартын 26-да Лиондо наһа бараа.

Эррио хэдэн дахин Франциин правительствын толгойлогшонь байһан юм. 1924 ондо правительствын толгойлогшо байхадаа Эдуард Эррио СССР-тэй дипломатическа харилсаа тогтооһон байгаа. Эррио Советскэ Союзай ехэ нүхэрынь ... гаа. Тэрэ 1922, 1933, онуудта, ... гитлеровскэ пленһээ сүлөөрһэ... гөө һүүлээр 1945 ондо СССР-тэ... һэн юм.

Бэе бэедээ добтололсохогүй ... хай Франци Советскэ Союз хо... договорто Эррио 1932 ондо г... табиһан байгаа. Олон жэлэй ... шада Эррио радикал-социалист... дай партиин түрүүлэгшэнь ба... Мүн 50 жэлэй туршада тэрэ Ли... мэрынь байгаа.

1954 ондо Эдуард Эррио эб ... рамдалай уласхоорондын ш... хүртэһэн юм. 1955 ондо эб на... далай бүхэдэлхэйн ассамблейн ... дэтэ түрүүлэгшээр тэрэ һунга... һэн.

«Панхарууталган болобо. Саарһан мүнгэн худалдагдана! Нэгэ долларые 20 центээр үгэнэб»—гэһэн иимэ соносхолнууд Америкын газетэнүүдтэ толилогдоно, олон фирмэнүүдэй үүдэндэнь няагдана. Мүнөө Америкэдэ саарһан мүнгэн үнэгүй болошо, олон хүн хүдэлмэригүй болонхой. Предприятинуудшье хүсэд хүдэлхэеэ болижо байна.

Америкын «Нью-Йорк Таймс» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, 1956 ондо США-да 12750 панхарууталган болоо. Энэнь урда жэлэйхидэ орходоо 16 процентээр ехэ. 1941 онһоо хойшо иимэ ехэ панхарууталган болоогүй юм.

ТАСС-эй фотохронико.

Евратом болон „Ниитын дэлгүүр“ тухай договор... Римдэ гар табигдаба

РИМ мартын 25. (ТАСС). ... руун Европын зургаан гүрэн... Франциин, Баруун Германиин, И... лиин, Бельгиин, Голландиин, Л... сембургын гадаадын хэрэг... министрнүүд Евратом болон «Н... тэ дэлгүүр» тухай договорто Ри... мартын 25-да гараа табяа.

Эдэ зургаан гүрэн НАТО-гэй... шүүд юм. Тэдэнэр Евратомдо ор... байхадаа, атомна энергиин та... хамтаран ажаллаха байна. Тии... тэдэнэр атомна энерги гаргада... лохоһоо гадна, саашадаа Бар... Германида атомна буу зэбсэг ... тээдэг болохо.

Редактор Д. Л. ЛОБСАНО...

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора— 32-74, отв. секретаря —27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства—47-59, пропаганды и переводов—35-14, культуры и быта, промышленности—34-05, местной информации и писем—24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров —16.

Н 00384. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 1337.